

STERRENROTS

Maritgen Matter

*

roman

© Maritgen Matter, september 2026
bravenewbooks.nl
ISBN:9789464486568
Vormgeving: Studio Mei/Maritgen Matter

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

I reclaim the shores of my mind'

Graffiti – De Pijp, Amsterdam

*

*Man muss noch Chaos in sich haben,
um einen tanzenden Stern gebären zu können.'*

Friedrich Nietzsche

*

'De sleutel tot het mysterie ligt in de verbeelding.'

René Magritte

Aan de weldoeners

PRIMA MATERIA

Het was augustus en bloedheet. Günther en ik hadden zojuist onze propedeuse sterrenkunde behaald – en zoefden nu over kaarsrechte rivierdijken een ongetwijfeld glorieuze toekomst tegemoet; het zonnestelsel welverdiend op zak. Warm asfalt spon sissende teerdraden onder onze fietsbanden; en uit de bermen woei de bedwelmende geur van vers gras.

Het betrof zonder twijfel de eerste en enige gezonde expeditie uit onze studententijd.

Ik keek opzij. Günther's huidskleur was in één dag van vleermuisvaal tot matgoud getransformeerd – en met zijn zandkleurige haar zag hij er plotseling uit als een Scandinavische beroepszeiler. Het was ronduit verbazend hoe snel mijn kettingrokende, lichtschuwe studiemaat zich had aangepast aan de buitenwereld van wind en zon – in aanmerking genomen hoe hij het hele jaar door geleefd had: als een nachtdier, op blikken soep en oploskoffie bij monitorlicht. Hij zou zich uitstekend thuisgevoerd hebben in het schemerdonkere nachtdierenverblijf van Artis. Tot mijn verbazing kostte het fietsen in al die overstelpend gezonde buitenlucht hem echter geen enkele moeite. Hij hijgde niet eens. Ondanks mijn meer gespierde bouw, die ik op eerlijker momenten misschien als gezet zou omschrijven, zweette ik zelf als een otter. Mijn blauwzwarte zakdoek had ik als een piraat om mijn verbrande kop geknoopt, om er zodoende, met behulp van mijn ronde Lennon-zonnebrilletje, nog een beetje indrukwekkend uit te zien, mochten we nog vrouwvolk tegenkomen – wat naast de sterren mijn voor naamste interesse betrof. Mijn echte missie van vandaag was ech-

ter het uitboeten van een reeks formidabele katers die ik in het studentenleven had opgelopen. En er gloorde alweer een onvermijdelijke hoeveelheid feesten aan de horizon; ik moest dus wel een beetje in vorm blijven. Misschien kon ik Günther overhalen om mee te gaan naar het komende studentenfeest op de Oudemanshuispoort. Nu ik hem zo zag, lag er misschien toch nog een menselijke levensloop voor hem in het verschiet. Want dit kon de vrouwen niet ontgaan. De natuur zelf keek gewoon verliefd naar hem. Doktor Heller was uit zijn spelonk gekomen! Er hing een soort lichtgroene waas om hem heen, die je normaal alleen rond kale takken ziet in maart. Ja, dát was hij aan het doen die dag – uitbotten.

We hadden uren gefietst. Op een zomerdijk aten we onze boterhammen met komkommer en kaas. Lauw gras vol welvarend vette boterbloemen piepte onder onze ellebogen, terwijl we kauwend naar de roestige aken keken die in het midden van de rivier voeren. Het diepbruine, hard stromende water gaf een gezellige oliegeur af – alsof we in een enorme openluchtgarage aan het klussen waren. Het ritmische gebonk van de dieselmotoren klonk geruststellend, de rivier stonk lekker, de zon straalde en ik propte uit pure vrolijkheid een handvol taai zomergras bij wijze van sla in mijn mond – waarop Günther, met twinkelende ogen, het ene na het andere boterbloemetje in zijn keelgat mikte. Wij genoten de schepping.

Met mijn armen achter mijn hoofd staarde ik in het blauw, onder het vredig gezoem van insecten. De eeuwigheid was hier... Een vonk van geluk sprong op uit mijn borst als uit een vuursteen.

‘Zouden we over tien jaar nog zo onbekommerd onder de zon liggen?’ gromde ik.

‘Over tien jaar? Dan is de zon zwart,’ antwoordde Günther.

Het sprietje waarop ik kauwde viel uit mijn mond. Ik keek hem van terzijde aan.

‘De zon, zwart?’

‘Eclips,’ zei hij – en rekte zich uit in het gras. ‘Op 11 augustus 1999 is er een totale zonsverduistering, in heel Europa. Rond half één is alles donker in de *dark zone*...’ – hij keek met een trage arm-zwaai op zijn horloge – ‘...en dat is het nu.’

Dit vreemde amalgaam van parate kennis en griezelig toeval deed me huiveren. Als ik niet zo overdonderd was geweest, had ik er hard om gelachen – als om een absurdistische grap.

Nadat we weer waren opgestapt en vaart maakten, viel Günther na enkele tientallen meters van zijn fiets. Waardoor weet ik niet eens, hij leek een soort absentie te hebben – in elk geval lag hij na een reeks snelle, wringende stuurbewegingen rond zijn knie gevouwen op het asfalt.

Samen keken we.

Het bot was zichtbaar: een zeldzaam opaalwit gesteente. Vrijwel geen bloed. Knossos, dacht ik onwillekeurig. Een natuurstenen paleisvloer, blootgelegd bij hardhandige archeologische opgravingen. Ik kokhalsde. Direct daarop sprong ik als een veer in verticaal gestrekte houding, die weer het startschot was voor allerlei panische renbewegingen in telkens andere richtingen. De weg op, de berm in, naar de steenfabriek verderop, onderwijl roepend dat ik hulp zou halen.

Günther zat intussen als een steen op het wegdek. Hij leek daar te mediteren. Zijn gesloten oogleden waren doorschijnend als rozenblaadjes, zijn mondhoeken bleven rond, zonder enige scherpte of grimas – terwijl hij toch moest creperen van de pijn. Zo sterft een heilige, dacht ik nog pathetisch. Honderdjarige Tibetaanse Lama gaat over naar Hogere Zijnstoestand. Ik schaamde me plot-

seling voor mijn eigen inefficiënte radeloosheid en liep, ineens rustig en wakker, naar hem toe.

‘Günth?’

Ik raakte zijn schouder aan.

Een schok van 220 volt ging via mijn onderarm recht door mijn poten de grond in.

Verdwaasd stond ik op de weg. Een diepe bromtoon vulde langzaam de lucht. Achter de rechtop slapende Günther verscheen een stalen vrachtschip – zwaar beladen met grind. Het rivierwater schuimde rakelings langs de gangboorden. Drie diepgrijze kiezelbergen passeerden ons, terwijl de rijnaak over de loodkleurige stroom gleed. SATURNUS, stond er in witte kapitalen op de zwart gemeniede steven. Het sonore motorgeronk plantte zich voort in mijn lichaam, waar de trillingen mijn atomen leken te verdichten tot een massa die zwaarder en zwaarder werd. Korreltje voor korreltje werd ik ingeklonken. Langzaam voer het donkere gevaarte voorbij in westelijke richting, omstuwd door zacht sissende draaikolkjes. Geen vlag. Niemand aan dek. De stuurhut leeg. Slechts een grote, zwarte scheepshond stond met geheven kop tegen de wind in te turen op het voordek – alsof hij de kapitein was. Van de voorkajuit tot ver over de achterplecht bolde wit wasgoed op – lakens, als gehesen ballonzeilen. Een dodenschip op weg naar zee.

Minuten later hees ik Günther met één zwaai achterop mijn bagagedrager en reed, versuft slingerend, mijn arm als een spoorbiels om zijn rug geklemd, linea recta naar de Eerste Hulp. Moeiteloos omhoog tegen de gietijzeren IJsselbrug. Als een mes door het drukke stadsverkeer – mijn duim onafgebroken aan de fietsbel. Het leek of hij nog maar de helft woog. Of was ik ineens twee keer zo sterk geworden? Voor het eerst voelde ik die onberede-

neerbare deernis die me nooit meer zou verlaten. En terwijl mijn benen als door een straalmotor aangedreven de fiets voortstuwden, had ik maar één gedachte – of eigenlijk twee, die zich telkens als een koperen spoel rondwentelden: ‘De kracht van kwetsbaarheid. De kwetsbaarheid van kracht.’ De brandstof voor mijn fiets-explosie leek uit mijn radeloos bonkende hart te komen.

De wond op Günthers knie groeide na hechting netjes dicht. Het litteken, ter dikte van een flinke rups, had de vorm van een opvallend regelmatige H. Een merkteken – als in de bast van een boom die gekapt ging worden.

Appel

De stad sliep nog. Verheugd wandelde het vroege zondagochtendlicht door de stille straten van Amsterdam; blij dat de scheping er nog stond – na zo’n slordige 13,5 miljard jaar.

Als een vroege zwaluw scheerde Ebeth in haar nieuwe Renaultje 4 langs de Munttoren, sloeg met gierende banden rechtsaf bij de roomwitte rondvaartboten, vloog rakelings langs de bronzen Prinses Wilhelmina te paard – en verdween met opspattend licht uit de velgen in de hoge, beschaduwde kloof van de Nes. *Promised you a miracle...* klonk het uit de cassettespeler met het grijsgedraaide bandje van de Simple Minds – vanmorgen nog gerepareerd met plakband en een potlood. Ze parkeerde half op de stoep en stapte uit, waarbij ze per ongeluk keihard op de claxon drukte. Oké, nu was iedereen wel wakker.

Bij het scheefgezakte zwarte pakhuis drukte ze tweemaal op de bovenste bel die aan zijn koperdraadjes hing, naast een halfvergaan plakkertje waarop nog net ‘Günt’ te lezen stond. Minutenlang luisterde ze aan het speakertje, vervolgens naar het ritmische koeren van duiven hoog in de dakgoot. *Promises, promises..!* Ze belde nogmaals, lang en dringend, ging op haar andere been staan, trok haar schouderbandjes op. Het zwarte laken achter het zolder-raam op de 5^e etage bleef echter roerloos aan zijn spijkers hangen. Ebeth zuchtte.

Ze wist dat hij daar lag, opgerold in zijn zwart-witgestreepte dekbed als in een vlindercocon. Ze was onmiskenbaar verliefd – maar kon nog niet goed zeggen waarop. De schamele zolderkamer met

de kale rietmatten voelde als een weldadig, afgelegen strand onder de blote sterrenhemel. Hier luisterde ze nu al drie weken naar zijn trage hartslag en de gruisige branding van zijn ademhaling. In zijn stem klonken miljoenen kapotte schelpjes... En terwijl de tijd langzaam rees en daalde, had ze zich met tussenpozen afgevraagd wat haar ook alweer voortdreef vóórdát Günther in haar leven was gekomen. Een nieuwsgierige, uit koers geraakte zeemeermin was ze – hopeloos aangespoeld op zijn hoge rotskust, na het studentenfeest. Zijn domein was een stille uitsparing uit de gewone dagelijkse wereld, ver beneden. Onder de hanenbalken bedreven ze hier gewichtloos de liefde, tussen de nebula's, pulsars en intergalactische gaswolken die op grote sterrenposters boven hen stonden... Waarna ze weer insliepen. Elke keer dieper, voelde Ebeth. Voorbij het laatste, pinkelende vuurtje van haar geest wachtte dan telkens een grote bewusteloosheid, met een vreemde aantrekkingskracht. Ze moest dan héél hard terugroeien door de leegte, om weer veilig in de kleine zolderkamer en haar lijf te komen. Vervolgens kon ze zich minutenlang niet bewegen. Alles prikte van de pulsars. Ze had geprobeerd het uit te leggen, van die zuigende wereld áchter de slaap – en hij had langzaam en begrijpend geknikt, iets gemompeld over samenvallende amplitudes die zich nu eenmaal verdubbelden. Het had geruststellend geklonken. Zijn afgetrainde geest was in elk geval zo stabiel als een cardanische scheepskeuken. Dat kwam door het telkens afleggen van astronomische afstanden. Hij leefde tussen de sterren als een rog in de diepzee.

Ebeth leunde met gesloten ogen naast de deurbel. Hij deed niet open, maar was onderweg. Dat hoopte ze tenminste, want ze zouden vandaag op vakantie gaan – hij kon dus maar beter koers zetten naar planeet Aarde, want daar lag Frankrijk.

Günther was een oefening in geduld. Hij sprak extreem weinig – en eigenlijk alleen als het over de sterren ging. Maar Ebeth hield van zijn hese stem.

‘Hoe is het heelal eigenlijk begonnen?’ had ze laatst gevraagd, in de hoop dat dat lekker lang zou duren. Het zwarte kubuswekkertje wees vijf over zes: ochtend of avond, dat wist ze al niet meer. Günther kwam op een elleboog overeind.

‘Het heelal?’

Ebeth giechelde.

‘Ja, gekkie! Moet ik soms uitleggen wat ik daarmee bedoel?’ Hij haalde een hand door zijn asblonde plukhaar – zijn lichtgrijze ogen peilden de ziedende werelden op het plafond.

‘Oké.’ Hij zweeg even. ‘Eerst was er niets. En toen was er iets. Dat noemen we de oerknal.’ Toen ging hij weer liggen.

Ebeth had nog nooit in haar leven zo’n ultrakorte uitleg gehoord over zoiets groots.

‘Oh. Dat is alles?’

‘Nee...’ Hij schraapte zijn keel als voor een openbare toespraak. ‘In die eerste seconden na de oerknal ontstond er een superdichte, gloeiend hete stralingsmassa. Niet groter dan een sinaasappel. Daarna stopte het heelal enige tijd met groeien.’ Bah. Hij vond zichzelf saai klinken. Woorden waren ontoereikend. Wiskundige waarschijnlijkheden moest je niet uitspreken, je moest ze denken, als fijnmazig raster onder een onpeilbaar visioen.

Ebeth strekte haar ranke arm boven zich uit – en keek gefascineerd naar de denkbeeldige bol in haar hand. Sierlijk bewoog ze hem heen en weer, met een flamencohand.

‘Een sinaasappel? Wat gek... Hoe konden ze nou weten hoe groot het heelal was, als er niks was om het mee te vergelijken?’

Haar tepel piepte boven het dekbed uit – de fluwelen neus van een diertje dat dit nu óók wel eens wilde weten.

Günther bevroor. Verdomd. Ze had gelijk. Hoe groot ten opzichte van wát? Het nieuwsgierige naakte wezen naast hem wachtte op antwoord – terwijl het intussen haar tien zachtroze nagels bekeek. Gepolijste, perfecte ovaaltjes... Zijn kop dreigde alweer te blokkeren naast al die verpletterend natuurlijke schoonheid onder handbereik. Ze wachtte. Hij moest nu wel iets gaan zeggen over die sinaasappel. Het probleem viel onder de wetenschapsfilosofie. De pas ontstane ruimte zélf kon je inderdaad nergens mee vergelijken, behalve dan met het voorafgaande niets. Het verschil daartussen was echter oneindig. En eigenlijk onbegrijpelijk. Hoe moest hij dat uitleggen? Ebeth wachtte zijn antwoord gelukkig niet af.

‘Waarom was het trouwens geen appel?’ vroeg ze. Haar tepel snoof nu wantrouwig aan zijn rib.

‘Appel?’ Waar had ze het over?

‘Nou, het jonge heelal leek op een sinaasappel, zei je. Maar moet dat geen appel zijn? Het scheppingsverhaal gaat over een appel. Het paradijs, Adam en Eva...’

Ze klonk bloedserius. Hoe kon ze deze twee vragen pal na elkaar stellen? Dit viel weer in een heel andere categorie. Günther probeerde het verhaal weer op de wetenschappelijke rails te krijgen.

‘Appel, sinaasappel... Het gaat om de grootte.’

‘Maar die bestónd toen nog helemaal niet! Er was nog niks om het mee te vergelijken... Toch? Dan houdt je alleen de kwaliteiten over. Nou, appel of sinaasappel – dat is nogal een verschil. Heb je weleens zó in een dikke, bittere sinaasappelschil gebeten? En van binnen zien ze er ook heel anders uit als je ze doormidden snijdt. De ene is een oranje achtpuntige ster, vol met witte pitten – en de andere een vijfbladige witte bloem, met 5 zwarte zaadjes. Dus waarom is het heelal nou een sinaasappel?’

Haar ogen glansden als aventurijnen. Met haar wijsvinger streekte ze het harde kuiltje in Günthers borstbeen, waaronder zijn hartslag alweer opliep. Haar zachte dijbeen schoof omhoog over zijn heup... Hij moest snel zijn – als hij tenminste nog iets van een antwoord wilde formuleren. De restenergie van zijn brein schatte hij op maximaal drie minuten. Zo dadelijk zou zijn denkvermogen uitvallen, zoals steeds als ze naakt tegen hem aan lag en op een bepaalde manier praatte. Zijn hersenbalk tussen de twee hemisferen begon dan te trillen en te jeuken, omdat zij er telkens als een koorddanseres overheen trippelde... Bij Ebeth was alles geoorloofd en alles met alles verbonden. Maar hoe kon je op die manier ooit een eenduidig antwoord krijgen op een vraag? In een impuls reikte hij naar de golvende boekenmuur die zich langs de matras uitstrekke, deed een greep, bladerde.

‘Er staat sinaasappel,’ zei hij – zijn vinger als een houten aanwijsstok op het papier. Opgelucht plaatste hij het Handboek Sterrenkunde terug in de muur en ging weer liggen.

Hij wist niet meer wat hij moest zeggen. Ebeths haren vielen echter alweer over zijn gezicht. Zachte kusjes werden op zijn neus geplant.

‘Oké... Eerst was het heelal een sinaasappel. Best. Want die appel en dat paradijs, die kwamen natuurlijk later...’

‘Later?’

‘Ja, ik heb er even over nagedacht. De appel is qua vorm gewoon verder ontwikkeld. Metamorfose heet dat toch? Van Goethe...’

Günther sperde zijn ogen wijd open. Onder Ebeths schemerige harengordijn stelde hij vast dat hij nog steeds kon denken – en bij het laatste restje daglicht in zijn kop zag hij nu hoe het zat. Ze had gelijk. Die sinaasappel was inderdaad de allereerste organisatievorm geweest – een simpele, elementaire bol. De appel had de vorm van een torus, het wiskundige donutmodel. Veel complexer

dan die bol. Een wereld van verschil! De torus trok de hele bol als het ware door zijn centrum heen, van buiten naar binnen... En met die draaikolk was er dus een soort eerste organisatie begonnen. Een dynamische stroom werd door het midden heen gezogen – die vervolgens via de buitenkant weer omhoog klom. Alles aan de torus bewoog draaiend van buiten naar binnen – en weer terug. Eén groot wiskundig revolutieoppervlak, waarin twee stromen door elkaar geroerd werden... Ja, die torus was de eerste cyclus, de eerste tijd binnen de eerste ruimte! En dan ontstonden ook de eerste elementen. Waterstof en helium, om te beginnen. Differentiatie. Dat kon uiteraard alleen maar ná die homogene sinaasappelfase geweest zijn...

‘Ja,’ zei Günther hees. ‘De appel kwam later. Dat is juist.’

Ebeth nestelde zich tevreden tegen zijn zij. Hij klonk weer zó ontzettend lief en begeerlijk. Haar bovenbeen schoof omhoog, tot over zijn navel.

‘Oké. Vertel verder...’

Haar bewegende zachtheid. De onmogelijkheid om daarbij vast te stellen waar zijn eigen huid begon en die van haar. De verse hooigeur van hun lijven. Ebeth wachtte echter ongeduldig op het vervolg – en dus probeerde hij manhaftig alle lichamelijke prikkels te negeren. Als ze hem streelde, kon hij namelijk behalve niet meer denken al gauw ook niet meer spreken. Hij trachtte de sensoren in zijn huid te doven en de aangesloten synapsen in zijn hersenen af te koppelen. Zijn restbewustzijn leidde hij naar zijn strottenhoofd, waar de woorden weliswaar hees, maar goddank netjes uitrolden – zolang hij maar helder bleef...

‘Goed. De sinaasappelfase markeerde dus het begin. Alles danste door elkaar in een volkomen homogene chaos. Er bestond geen structuur. Geen atoom, geen molecuul, geen element, geen

natuurwet. Alleen een ziedende oerlichtmassa... Het eerste stralingstijdperk.'

Hij moest even pauzeren vanwege de druk op zijn keel, maar hij had de hulpgenerator voor zijn brein gevonden: spreken. Zolang hij sprak, kon zijn kop niet uitvallen. Dat was goed. Günther pakte zijn shag en begon rustig een sigaret te draaien, voor de volgende kosmische fase. Ebeths ogen gloeiden op naast hem, betoverd in het stralende verleden starend.

'En toen?'

Hij inhaleerde.

'En toen... doofde het licht.'

Na dit laatste woord blies hij de rook uit, die als een grauwsluijer boven hen bleef drijven. Ze keek er met grote ogen naar – en ineens had hij het gevoel dat hij een wreed sprookje aan een kind vertelde. Maar hij was nog niet klaar.

'Fluctuaties hadden de homogeniteit verstoord. Er trok een oneindige duistere wand op – van pure waterstof. Daarin werd al gauw alles geabsorbeerd. Alles. Het oerlicht doofde volledig uit in de eerste materie.'

Hij vond het nu zelf ook wel spannend klinken. Die instabiliteit aan de basis van het universum drong trouwens nu pas goed tot hem door. Waarom was het niet gewoon rustig en stabiel gebleven?

Ebeth, die zich juist helemaal met het dansende oerlicht had geïdentificeerd, huiverde. Een tsunami van ondoordringbaar stof had zich zomaar over het feest geworpen. Ze zag het voor zich.

'Vreselijk! Die arme lichtdeeltjes...'

Günther stak bedaard zijn gedoofde sigaret weer aan. Intussen probeerde hij haar emotionele kwalificatie te begrijpen. Hij had nooit eerder aan deeltjes gedacht als aan dingen die iets konden voelen.

‘En toen?’

Ze had zich weer naar hem toegedraaid.

Met een trage boog nam Günther een trek van zijn sigaret.

‘Een half miljard jaar totale duisternis,’ zei hij.

Ebeth duwde een vuist tegen haar mond.

Hij moest het verhaal een beetje zien te rekken – want zo héél veel viel er hierna niet meer te vertellen, vond hij.

‘Het donkere tijdperk begon. Al die tijd bleef het jonge heelal stikdonker. Het werd langzaam transparant. De druk liep echter gigantisch op. Daardoor begon de donkere waterstof in helium te veranderen. De eerste zonnen en sterrenstelseltjes verschenen uit de donkere waterstofwand... Het heelal werd nu voor de tweede keer verlicht. Dat noemen we het tweede stralingstijdperk. Daarna begon het huidige heelal.’

Nou, dat was het wel zo’n beetje. Zijn sigaret was weer uitgegaan – hij reikte naar de aansteker.

‘Mooi,’ zuchtte Ebeth. Ze draaide zich op haar buik.

‘Maar wacht... De eerste zonnen en stelsels werden dus zó uit de waterstofwand geboren? Kant en klaar? Maar... dan was de oerknal een bevruchting! Die sinaasappelfase, dat was een kosmische buik. Van het zwangere universum. En de appelfase, dat was de eerste celdeling van de vrucht. Tot de sterrenwereld geboren werd uit de donkere moederwand.’

‘Het zijn maar modellen,’ bromde Günther neutraal.

Het ruwe vuursteentje van de aansteker rolde tegen zijn duim, maar er kwam geen vlammetje.

‘Hoe bedoel je, modellen?’ vroeg Ebeth. Het klonk ongerust. ‘Is het dan niet echt gebeurd soms?’

‘Jawel, jawel,’ suste Günther. ‘Maar de gebeurtenissen zelf zijn als zodanig niet meer toegankelijk. We kunnen het sterrenverleden alleen interpreteren aan de hand van modellen.’

Hij hield de aansteker op zijn kop om de benzine in het lege compartimentje te laten stromen.

‘Oh. En de zwangerschap is dus geen goed model?’

‘Nou, op zich wel... Maar voor het eindresultaat maakt het niet zoveel uit.’

Het vlammetje sprong op, Günther inhaleerde.

Ebeth keek hem aan.

‘Welk eindresultaat?’

‘Nou, dit...’ Hij maakte een vaag gebaar om zich heen. ‘Het actuele universum.’

Ebeth ging rechtop zitten. Met een frons. Ging dit nog goed?

‘Maar... Dat maakt heel véél uit!’ zei ze. ‘In het ene geval zitten we tussen de granaatscherven van een toevallige explosie – en in het andere zijn we kinderen van een grote sterrenmoeder... Dat is een levensgroot verschil!’

Granaatscherven... Wat deed hij fout?

Günther probeerde te begrijpen hoe zij dacht. Ebeth roerde steeds een intens emotioneel en persoonlijk ingrediënt door alle feitelijke dingen. Hij kon niet eens zeggen dat ze ongelijk had: ze maakte er gewoon iets anders van, pal onder zijn neus. De emotionele lading, de aangebrachte kleur maakte dat de hele zaak uit zijn objectieve, neutrale stand gleed, op drift raakte en uiteindelijk in meningsverschil, grilligheid en chaos verzandde. Het doofde zijn denken uit. Entropie, dat was het. Wat deden ze daar toch op die kunstacademies? Hij bewoonde het onbeweeglijke landschap van de solitaire geest, zonder schuivende coulissen. Toch was zijn wetenschappelijke landschap sinds de komst van Ebeth al veranderd. In een soort reservaat, een Nationaal Park. Want daarbuiten was blijkbaar nog een andere wereld, die uitging van onbekende en voor hem onbegrijpelijke wetten van de kunst. Waren het wel

wetten? Hij begreep ze niet. Zwiggend staarde Günther naar zijn boekenmuur.

Ebeth kuste zijn schouder.

‘Het geeft niet. Ik ben hier toch, met jou? In het actuele universum...’ Ze giechelde. ‘Misschien was het wel een granaatappel. Met van die prachtige bloedrode pitjes, de ongeboren zielen. Hebben we allebei gelijk. Hmmm...’

Haar warme adem streek zacht over de haartjes in zijn nek. Hij verstarde, wilde verder nadenken over die onbekende wetten – maar de draaikolk was al begonnen. Hij rilde – stopte met reflecteren. Ebeth kwam met haar zijdeachtige lichaam over hem heen en fluisterde iets bij zijn oor dat hij al niet meer met zijn taalcentrum kon decoderen. Günther liet zijn hoofd achterover zakken als de laadklep van een overvolle vrachtwagen – een topzware grintberg schoof onder geraas zijn kop uit. Zijn hersenfuncties krompen ineen tot een onbelangrijke stip, terwijl hun oneindig tedere lichamen in elkaar schoven tot hun oerstaat.

Na een korte, vredige slaap was Ebeth opgestaan. Ze had de vuile bordjes, de lege koffiemokken en de volle asbak naar het keukenblok gebracht. Daarna had ze het zwarte laken van zijn spijkers gehaald en het zolderraam helemaal opengezet. Twee rommelige duiven waren verschrikt opgevlogen uit de dakgoot, recht de lila avondhemel in – boven de gevelsilhouetten stond een grote ster in het westen. Ebeth leunde over de verweerde vensterbank naar buiten. Onder in de straat klonken zilveren fietsbellen, brommers, jazzmuziek en vrolijke stemmen. Het was zomer. Ze wilde de zon en haar dansende benen terug. Ze zou op vakantie gaan, naar het zuiden. Ja – een autootje zou ze kopen. En dan gewoon gaan rijden. Ze draaide zich om, de voeten bevallig gekruist, naakt.

Günther leunde op zijn elleboog – geboeid starend naar het hemellichaam pal naast Ebeth in de raamopening.

‘Venus,’ prevelde hij.

Ze glimlachte geveild – zich niet bewust van de stralende planeet, recht boven haar linkerschouder.

De daaropvolgende dagen verdween ze in de buitenwereld. Om ‘dingen te regelen’. En elke avond streek ze neer op de houten vensterbank die hij was. Günther had zijn laken weer opgehangen. Achter dit oliezwarte zeil van Achilles nam hij zwijgend als altijd de hondenwacht voor zijn rekening – en bevoer zijn peilloze zeeën bij het fosforescerende licht van de monitor.

Voor de vierde keer drukte Ebeth op de bel.

Ingespannen luisterde ze aan het vale speakertje, hopen op een korte klik, gevolgd door de bekende ruis die zijn terugkeer op aarde aankondigde. Maar de lijn zweeg.

Ze was er inmiddels wel aan gewend, aan zijn communicatiestijl. Die was uitzonderlijk, om niet te zeggen afgrondelijk. Ze had hem goed geobserveerd. Günther sprak bij voorkeur door een zwijgende houding, een blik of een traag gebaar. Een choreografie van grote en langzame gedachten, die in absolute stilte door zijn geest dreven als satellieten en ruimtestations. Hij had iets totaal ongeëvenaars, zelfs afstotends voor wie zich niet graag in onbekende gebieden begaf. Net als olijven en experimentele jazz moest je hem leren waarderen. Ebeth was gefascineerd en geprikkeld door dat vreemde; dat lag in haar kunstzinnige aard. Ze vond hem mooi – niet zoals die zelfbewuste en handige jongens vóór hem, die onafgebroken in een denkbeeldige spiegel naar haar keken. Günther was zich niet eens van zijn uiterlijk bewust, en ook niet van zijn begeerteleven – die menselijke attributen leken bij hem te verkrumelen tot moderne tics. Ze waren gewoon afwezig. Tot het

moment dat ze ineens manifest werden. Ebeth had het een paar keer gevoeld. Dan woei er een dubbele poort in hem open. Er kolkte dan iets naar buiten wat alleen omschreven kon worden als aanwezigheid – en niet eens per se de zijne. Het had iets met pure schoonheid te maken en die wilde ze pakken. Als klein meisje had ze al in het vijverwater gegrepen naar de zon, omdat ze die schittertjes mee naar huis wilde nemen – en zo stak ze nu haar hand uit naar Günther. Maar hij leek niet op die schittertjes. Hij leek zelfs niet op de zon. Hij zoog haar aan – als een gevaarlijk en wel-dadig vacuüm.

Ebeth leunde nog steeds tegen de muur, naast de deur in de kloof. Het afgelopen kwartier was de zon alweer drie rijen baksteen geklommen en had ze evenveel keren op de bel gedrukt – maar de sterrenkluis bleef dicht.

Ze bekeek de bakstenen naast zich: de vroege augustuszon lichtte elk groefje uit. Met haar ogen volgde ze de harde, rode rivierbeddinkjes op het steenoppervlak – treurige blokjes Marslandschap. Ze keek scherp. Elke steen was weer anders gerimpeld; ze hadden allemaal een soort persoonlijkheidje, maar toch deelden ze hetzelfde lot. Ingemetseld. Ze smeekten om verlossing met zwijgend opeengeperste stenen lipjes... O god, zo'n steen te moeten zijn! Ebeth kon zich met alles identificeren en verveelde zich daarom nooit. De dingen klampten haar overal aan. Ze had medelijden met de lelijke schoenen onder in de kast die ze niet meer droeg, met de halve appel die ze weggooide, met het niet opgegeten brood voor de eendjes, met de eendjes die het koud hadden, met de kou die zich eenzaam en wanhopig aan je winterjas probeerde vast te houden, met de winterjas die in de kledingcontainer voor arme mensen verdween, met de arme mensen... De wereld was bezield en alles had een bestaan, hoe beroerd en beperkt ook.

Arme alles. Arme bakstenen. Ooit hadden ze in hun jeugd als spelende, vrije zandkorreltjes rondgezwefd in snelstromende rivieren, in de Rijn, de Waal, de IJssel... Tot ze vettig begonnen aan te slibben. Ze probeerden het nog tegen te houden, maar de stroming stuwde ze naar de oevers... Enkele miljarden mazzelaars werden eerst nog een poosje zandstrand – belopen door blote kindervoetjes en koeienhoeven, maar de meesten waren al hopeeloos naar beneden gezakt en onbeweeglijk geworden, voor altijd aaneengeklonken tot zware klei. Na eeuwen dodelijke verveling begon dan het pijnlijke afgraven met draglines. En uiteindelijk waren ze door laaiende vlammen verteerd, en tot klinkers gebakken. Iedere heldere kwartskorrel was afzonderlijk gestorven in de vurige kleiovens met de hoge pijpen – gewoon langs dezelfde rivieren waar ze als korreltjes ooit zo transparant, vrij en gelukkig waren geweest. En nu lagen ze ingemetseld in patronen, als rigide doodskistjes. Geen mens keek naar ze om. Niemand die zich hun voorbij leventjes kon of wilde voorstellen, of deze zich in hun plaats herinnerde. Daarom deed zij dat maar. Zouden ze toch ergens een schemerig bewustzijn hebben? Ebeth huiverde bij de gedachte om eeuwig halfbewust in een stenen jasje te moeten vegeteren. Als bestrating, onder onverschillige voetstappen en autobanden... In de muren van dit oude pakhuis dat op de slooplijst stond – de behuizing overigens van een zeker iemand die lichtjaren verderop aan het dromen was. Iemand die zich nu toch zo langzamerhand zijn afspraak met haar zou moeten herinneren.

Ebeth kwam bij uit haar stenenmeditatie en drukte op de bel. Hard. Lang. Het klonk als de laatste keer – en dat was het ook. Tien seconden later kraakte zowaar de intercom.

'Hargh...'

Onverstaanbaar buitenaards gereutel. Misschien was hij weer helemaal naar Andromeda geweest en terug... Ze voelde tederheid

en ook een vage steek van jaloezie op dat verre meisjesmelkwegstelsel met de mooie naam. Günther leidde een geheim dubbelleven dat hem bijna geheel in beslag nam. Astronomen zwierven 's nachts door de ruimte als zeelieden. Bekend met pleisterplaatsen waar hun simpele dierbaren op het vasteland niets vanaf wisten. En eenmaal aan wal had Günther meestal geen idee wat hij hier ook alweer deed, tot zeker na zijn tweede kop oploskoffie.

'Slaapkop!' riep ze door het speakertje. 'Kom uit je grot... Ik rij over vijf minuten weg!'

Zes minuten later stond Günthers minimale handbagage zowaar in de achterbak van het Renaultje. Het vaalgrijs verbleekte rugzakje werd echter ruimschoots gecompenseerd door een enorme zwarte buis die nog gedeeltelijk uit het achterportier stak. Günther schoof het gevaarte over de gehele breedte van de achterbank naar binnen.

'Moet die rare kachelpijp echt mee?' vroeg Ebeth.

Haar gloednieuwe oude autootje zou weleens kuren kunnen gaan vertonen, als een te zwaar beladen ezel. Günther keek haar aan – en sloot slechts even zijn ogen ten antwoord. Zijn haar stond nog in asblonde plukjes rechtop van zijn laatste sterrenvlucht. Ze vond hem alweer hopeloos onweerstaanbaar.

'OK, Flight Control, copy that. De pijp gaat mee...'

Günther opende zijn ogen – opgelucht, dankbaar misschien. Dat kon je niet aan hem zien. Geen spoor van een glimlach, of een teken dat hij het concept humor überhaupt begreep. Waarom vond ze hem toch zo lief? Was het hetzelfde als met die bakstenen?

Langzaam boog Günther zijn lange lijf door het portier en keek het Renaultje binnen als een kabouterhuis. Omzichtig manoeuvreerde hij de hoogglanzende telescoop, een zwarte Dobson, met taaie vingers over de achterbank, tot hij goed lag. Het loodzware

gevaarte was ongedemonteerd bijna anderhalve meter lang en paste maar net horizontaal tussen de twee achterportiertjes. De monsterlijk zware draaivoet met rotor, massief als een molensteen, lag al in de kofferbak tussen het oranje katoenen tentje en de aluminium pannenset.

Ebeth vond de telescoop lijken op een negentiende-eeuwse locomotiefpijp, door haar autootje omhoog gedroomd via de slapende achterbank – een variatie op het beroemde schilderij van Magritte.

‘Zul je hem zo niet beschadigen?’ vroeg ze. Ze bedoelde haar auto. Günther stak een geruststellende hand op – de zware gebarentaal der astronauten – trok zijn slaapzak uit de hoes en vleide die over de telescoop. Liefdevol, voorzichtig, alsof hij een kind instopte. Toen richtte hij zich op en keek als een indiaan geruime tijd over de auto, dwars door Ebeths moleculestructuren heen.

‘Zullen we dan maar?’ vroeg ze uiteindelijk. ‘Als jij nou onderweg de locomotief stookt...’

Met langzame, mechanisch verende passen kwam Günther om de auto heen gelopen, recht op haar af. Even wilde ze wegduiken; hij deed haar ineens aan Frankenstein denken – zijn schaduw viel al over haar heen. Haar gezicht verdween tussen zijn handen, zijn lange duimen verticaal langs haar wangen. Eenmaal weggevoerd in het stille poollandschap van zijn grijsblauwe ogen ontspande ze volledig – als een jong katje dat ergens heen gedragen werd.

‘Schat-je,’ zei hij traag. Hij klonk als een Noor, die met een taalgids in de hand een Nederlands woord tracht uit te spreken.

‘Stil maar,’ zei Ebeth. ‘Je Dobson mag mee. Hij is braaf. Ik wil die wolk van Orion nu ook weleens zien. In de Cevennen is natuurlijk geen strooilicht...’

‘Orion zal er niet zijn,’ zei Günther, alsof het een goede vriend betrof die helaas verhinderd was. Zijn stem klonk als een heerlijke, ruw besuikerde salmiak.

‘Oh?’

‘Wintersterrenbeeld...’ ging Günther door. ‘Staat nu achter de zon.’ Dat waren alweer twee zinnen achter elkaar. Het onderwerp astronomie maakte hem spraakzaam.

‘Nou, dan kijken we toch in de zon?’ grinnikte Ebeth, om het gesprek te rekken. Ze hief haar gezicht en tuurde door een denkbeeldige kijker naar de gloeiende bol, die over de trapgevels omhoog klonk. Günther trok haar handen naar beneden.

‘Nooit doen,’ fluisterde hij, ‘...door een telescoop in de zon kijken.’ En ineens voelde ze hem, of liever, zijn vermogen tot liefhebben. Hij was bezorgd. *Bruidegom*, dacht ze zomaar. Ze schrok van dat rare woord, in haar oplichtend als een ouderwetse gaslantaarn. Verlegen keek ze naar haar teenslippers met de knalblauwe korenbloemen, symbolen van haar blijde onwetendheid – kinderspel, waar hij te groot voor leek. Letterlijk en figuurlijk. Toen ze instapten, zat Günther met zijn kruin tegen het dak.

Eenmaal onderweg verviel hij in totaal stilzwijgen. Ze probeerde hem met rust te laten – suggestieve opmerkingen inslikkend en zuigende vraagtekens ombuigend tot iets neutralers. Ter hoogte van Luik zette Ebeth de cassettespeler aan, waarna ze de weg kwijtraakten, omdat het bordje ‘Ardennes’ ergens onderaan een stoeprand hing en Günther niet meekeek. Ze kon zich maar niet oriënteren – Luik had op de een of andere manier geen centrum. Of het was vernietigd. Wéér passeerden ze de grote kerkruiene onder een stel hoogwerkers en bouwkransen, die zelf aanmatigend de hemel in staken – een parodie op de voormalige klokkentorens.

‘Voor de hoeveelste keer rijden we hier nou al langs?’ riep Ebeth wanhopig, retorisch.

‘De derde,’ zei Günther behulpzaam.

‘Dank je,’ zei ze – de spot er net op tijd uitfilterend.

Eindelijk ontsnapten ze aan de grauwe magneet en klommen de steile naaldbossen in – vanwege hun zware lading voortdurend ingehaald door de onooglijkste voertuigen en vrachtbakken uit het jaar nul.

Vertragen. Nederigheid. Zwijgzaamheid. Het hoorde bij Günther. Het leek wel of ze met een broeder uit een zwijgende kloosterorde op stap was. Ze keek opzij. Zijn strenge profiel was benig en glad als marmer. Het vooruitzicht om vannacht met deze onkreukbare het luchtbed te delen onder de eeuwige sterren, deed haar lichaam opgloeien – een heet, onschuldig kooltje, aangeblazen door de Heilige Geest zelf.

Tussen twee droevige Ierse uithalen door keek Ebeth hem verliefd aan vanachter haar stuur. Hij wendde zijn ogen, licht en schuw als een poolwolf, instinctief af – maar zocht direct weer oogcontact, bedelend om nog zo’n warme blik; innerlijk toe kruipend naar haar zo vanzelfsprekend brandende vuur, waarvan hij maar niet begreep hoe ze het aankreeg, laat staan hoe ze het brandend hield – en waarmee. Die blik... Dat was de bevestiging dat ze echt, écht contact zocht, hem niet prijs gaf aan de eeuwige ruimten. Günther schaamde zich voor zijn verlangen naar contact – en zo mogelijk nog meer voor zijn onhandigheid als hij er eindelijk indirect om durfde te vragen. Hij had nooit behoefte gevoeld aan nabijheid, niet meer sinds zijn tiende. Vanaf toen was de onmetelijke hemelkoepel opengegaan, waarin hij geleidelijk aan naar boven was gezweefd; als een oog zonder lichaam.

Ebeth accepteerde hem zoals hij was: stil, indrukwekkend, onhandig, vreemd, zachtmoedig, mysterieus. Hij verspreidde de koude wind die ze nodig had in haar compacte, oververhitte kunstenaarsuniversum, waarin alles op alles betrekking had en tot eindeloze commentaren en associaties leidde. Bij Günther voelde ze de ware afstand tussen twee individuen, nodig om de liefde weer belangwekkend te vinden. Hun onbetreden tussengebied voelde maagdelijk. Pijnlijk ook. Ze waren zo ontzettend verschillend dat ze half uit zichzelf moest kruipen om hem psychisch te kunnen aanraken. Door hem leerde ze een gevoel van droefenis kennen dat ze voorheen ontbeerde. Smart, dat was het. Een negentiende-eeuws woord... Het paste bij hem als een donker rokkostuum, alle hypermoderne sterrentechniek ten spijt. Dat woord ‘smart’ leek een beetje op de Dobson, die misplaatste locomotiefpijp op de achterbank – verdwaald en gestold in de tijd, zwartglanzend als een oldtimer. Soms vond ze Günther lijken op een geniesoldaat uit de Eerste Wereldoorlog. Of een uitgedroogde woestijnmonnik, die al decennia op sprinkhanen overleefde ter wille van zijn visioenen. Dan weer op een verdwaald buitenaards wezen. Dat ze hem wellicht troostte of zelfs ‘vervulde’ met haar aanwezigheid maakte haar gelukkig. Het wond haar op, alsof haar hart een tweede, hoger gelegen geslacht was.

Günther kon intussen niet anders dan zich laven aan deze murmelende beek, die zich telkens vanuit een onzichtbare, hoger gelegen bron leek te vullen. Hij begreep dit verschijnsel evenmin als haar vermogen om zomaar blij te zijn, vol nieuwe ideeën, gedachten en energie. Alsof ze innerlijk vuur kon maken. ‘VROUW’, dacht hij – als een ongeletterde idioot. Hij wilde niets liever dan zich in dat levende woord begraven.

In stilte was hij haar dankbaar. Omdat ze de steken die hij liet vallen in hun prille taalweefsel telkens weer ophaalde. Zonder haar zouden er enorme gaten vallen, zou hij na een dag al naakt staan – in een tot lucht uiteengerafeld samenzijn. Hij kleepte zich in haar warmte als een bedelaar aan de poort van de mensenwereld. Het was geen desinteresse of arrogantie van zijn kant. Hij dreef gewoon steeds weg... Ver weg.

Günther had zelf geen rijbewijs. Dat was in ieders belang – hij had momenten dat hij ‘er even niet was’, dat zijn geest als het ware retrograde liep – omdat er een onbekende gedachte voorbij flitste waarvan hij de bron wilde vaststellen. Zijn ogen gingen dan vanzelf dicht, waarna zijn blik naar binnen keerde – terwijl zijn hartritme bijna halveerde. Zo kon hij de auto weleens heel sereen tegen een boom rijden.

Ebeth zong de hele weg; ook omdat Günther niet sprak – op een enkele monosyllabe na. Zijn fluisterstem was ook eigenlijk niet gemaakt om te spreken. Hij leed sinds zijn puberteit aan een soort permanente heesheid, maar was daar eigenlijk pas goed achter gekomen toen hij met Ben in contact kwam. Tot die tijd had hij voornamelijk op zijn kamer gezeten, thuis bij zijn humeurige oude vader, die ondanks zijn theologiestudie slechts koster was van het Zwarte Kerkje in Zuid-Schermer. De man schreef al jaren verbeteren aan een dissertatie. Günther zat ’s nachts op het dak van de pastorie, alleen met zijn eerste zelfgebouwde kijker – en probeerde daar in de ruimte op te lossen.

Nu vulde hij Ebeths rode autootje met zijn siderische stilte en onverzettelijke klaarheid – en dat was voor de verliefde Ebeth genoeg. Voorlopig althans. Uit volle borst zong ze de Ierse ballad van Eva Cassidy mee die uit het cassettedeckje galmde. Ze vlocht er een mooie Ierse snik in. *When roses bloom, in the wintery snow...*

Then my lo-o-o-o-ove will return to me...’ – alsof hij er al niet meer was, Günther. Dood, vermist, verdronken.

Zijn komst had een flinke koerswijziging in haar liefdesleven te-
weegebracht, dat daarvoor nogal openbaar en luidruchtig was
geweest, alsof het zich op een podium afspeelde. Met Günthers
verschijning doofden de theaterlampen – en kwam de maan op.
De echte. Tot haar eigen grote verrassing vond ze hem onweer-
staanbaar – misschien wel juist omdat hij zichzelf niet waarnam of
doorlopend liep te promoten, zoals de meeste studenten. En zo,
hoewel niemand zoveel uren achtereen in een computerscherm
kon turen als hij, luidde Günther een nieuwe natuurlijkheid in. En
hoe onwaarschijnlijk en ongemakkelijk de verbintenis ook mocht
lijken, het ging eigenlijk allemaal vanzelf.

*

Zonder Günthers dionysische studiegenoot en enige vriend Ben
was er overigens nooit een ontmoeting, laat staan een relatie ge-
weest. Dan was er niks gebeurd, twee weken geleden, op dat ein-
dejaars studentenfeest op de Oudemanhuispoort.

Ben, bedreven in alle denkbare jachttechnieken en onder het na-
tuurlijk loof van zijn overdadige, donkere krullen vandaan loerend
naar vrouwelijk wild als een neolithische jager, had Ebeths blikken
als eerste opgemerkt. Blikken die nu eens een keer niet voor hem
bestemd waren, maar voor zijn stille makker. En hoewel Ben
Ebeth vaag kende en leuk vond, want dat was ze, begreep hij dat
dit weleens een eenmalige constellatie kon zijn in Günthers lief-
desleven, dat al sinds onheuglijke tijden op een miniem pitje
brandde.

Hij had zijn vriend aangestoten – zo hard dat diens pilsje over de
rand schuimde.

'Supernova op twee uur,' zei Ben.

Günther keek vaag rond, zijn grijze trui slobberde om hem heen als het vel van een uitgehongerde wolf. Hij leek met tegenzin uit zijn winterschuilplaats te komen.

'Wat?'

'Snel man, voor een andere astronoom haar gespot heeft!'

Nu rekte Günther zich uit. Niet zozeer om over de dansende massa heen te kunnen kijken, want hij was veel langer dan iedereen – maar omdat hij wakker werd. Ben werd ongeduldig en draaide hem *on target* als een ervaren artillerist.

'Daar! Je ster van Bethlehem. Ze kijkt naar je. Klein, slank, rood jurkje... *Warp nine, engage!*' zei Ben, met de autoriteit van Captain Picard uit Startrek.

Nu zag Günther haar ook. Ze lachte in zijn richting, jazeker, dat deed ze, absoluut en inderdaad naar hem – haar kleine, regelmatige parelmoeren tanden blonken op in het paarsblauwe discolicht als in de diepzee. Hij rechtte zijn rug, sloeg onwillekeurig de haken tegen elkaar – een Pruisische officier die een bevel in ontvangst had genomen – en nam een laatste enorme slok bier, die zich achter het vooruitstekende rotsgesteente van zijn adamsappel in de diepte stortte. Ben trok hem het lege glas uit handen en gaf hem een ferme zet in de juiste richting. Als een satelliet zweefde Günther weg door de feestruimte. Ongetwijfeld had hij zijn beginsnelheid voortgezet tot in het oneindige als Ebeth, toevallig precies op zijn koerslijn, hem niet had opgevangen.

Ben had van een afstandje vaderlijk staan toekijken hoe Günther zich vervolgens als een slingerend schip staande hield in de deinende studentenzee. Hij boog zich diep voorover naar Ebeth, zei iets bij haar oor... Ja, dat ging goed. Shit, de plaat was afgelopen. Ben hield zijn adem in. Toen klonken de eerste maten van 'Under The Milky Way' van The Church. Niet te geloven! Zo werden de

twee, enkele seconden na kennismaking, in elkaars armen gedreven. Ebeth legde haar koperkleurige krullen in haar nek om hem aan te kunnen kijken – want ze was anderhalve kop kleiner dan deze trage titaan. Toch was het Günther die hier de steile helling beklom; en Ebeth die hem liefdevol opwachtte bij de top. *Leads you here, despite your destination...Under the Milky Way tonight...* Dat nummer. Uit het niets! Ben had weleens plaatjes aangevraagd om speciaal wild mee aan te lokken, maar dit was magisch. Toen Günther even later zijn knokige hand op de gouden ovaal van Ebeths schouder legde en haar met de andere een plastic bekertje vol klotsende Kellergeister aanreikte zag Ben, ervaren als hij was, dat de vlag geplant was – in elk geval voor deze nacht. Günther leek op een mast en rondom spartelde Ebeth als de kleine zee-meermin in haar golvende harengordijn. Ze leken zo ontzettend niet op elkaar, dat ze als restvormen in elkaar schoven. ‘Docking’ heette dat, in dubbelzinnig astronomenjargon. Ebeths wangen gloeiden. Misschien was het beeld ook bij haar opgekomen, bedacht Ben – van die stabiele mast en dat stil en naadloos in elkaar schuiven. Wat was ze mooi! Hij gunde Günther de vangst met heel zijn jagershart. Hij had het ontroerende gevoel getuige te zijn van een rituele inzegening. Bij de donderende doelelzaksolo barstte de omringende meute uit in een wilde pogo, chaotisch rondspringend op de dansvloer – in een tribale bevestiging.

De rest van de plechtigheid vond plaats binnen de vierkante meters van Günthers studentenkamer, vrijwel om de hoek. In een opwelling van halfslachtige schaamte had hij nog geprobeerd haar op andere gedachten te brengen, vrezend dat ze zou afknappen op zijn ongewone, zeg maar zonderlinge zolderhok. Maar Ebeth wilde mee. Ze trok beneden op de kokosmat haar sixties-hakjes al uit en beklom de vijf verdiepingen over de stoffige, onbelegde houten traptreden, pal achter hem aan. Het bibberige ganglicht

sprong op de derde etage alweer uit. Helemaal boven rinkelde Günthers schaduw als een cipier met zijn sleutelbos in het donker. Was dit niet een beetje gevaarlijk? bedacht Ebeth opgewonden. Een deur ging piepend open. Ze wachtte onbeweeglijk in het duister, tot Günther binnen een lampje op de grond had aangeklikt. Verbaasd bleef ze op de drempel staan.

Haar blik streek als een nachtvlinder over de volledig besterde muren. Günther stond onbeweeglijk – wachter van zijn eigen sterrentempel, waarin nog nooit een vrouw een voet had gezet. Zenuwachtig volgde hij haar bewegingen. Wat zag ze? Wat dacht ze? Wat moest hij doen? Wat was in godsnaam het protocol? Vruchteloos trachtte hij een denkbeeldige Cassegrain-lens scherp te stellen op de onbekende situatie – om het kleurspectrum van haar reacties te kunnen meten. Was ze geïnteresseerd? Verveeld? Ironisch? Lachte ze hem uit? Hij mocht nu geen fouten maken... Hij moest waarnemen. Daar stond ze, in de rode gloed van haar jurk – een kleine klaproos, onder het wakend oog van het universum. Ze voelde zich niet bekeken door de ruimte en keek onbevangen terug. Hij werd ineens rustig. Als ze de sterren kon begrijpen... Dan kon ze hém begrijpen. Wiegend op de warme bries van de witte wijn draaide ze zich naar hem toe. Haar ogen glansden.

‘Wat een *ruimte!*...’ Ze pakte zijn hand. ‘Kom.’

Hij begon het te snappen. Het protocol was: zich mee laten voeren in het onbekende. Ebeth trok hem neer op zijn eigen matras als een geveld cedar.

‘Ik heb nog nooit met iemand in een kunstwerk geslapen,’ giechelde ze. ‘Zullen we het samen afschilderen?’

Günther blokkeerde. Wat bedoelde ze?

‘Maar ik kan niet –’ Het woord ‘schilderen’ kon hij goddank nog net binnenhouden. Herzien protocol: overgave. En het op tijd

herkennen van metaforen. Hoe werkte dat? Hij kon alleen letterlijk denken... Of abstract, wiskundig.

‘Jawel,’ zei ze lief.

Ebeth liet haar wijsvinger over zijn neusbrug gaan, zijn lippen, zijn kin en keel. Hij voelde zijn eigen profiel. Hij leefde! Omdat haar warme vinger hem natekende. Onder zijn wolventrui klom haar andere hand zoekend omhoog, waarna er een vingerpenseeltje rondgleed in de kom van zijn borstbeen – nu het granieten inktpotje van een Japanse kalligrafe. Hij steunde. Toen trok ze met een zwaai haar jurk boven haar hoofd uit en wierp die over de kantoorstoel voor de monitor – een rode vlag. Daarna volgde haar grasgroene bh. Wat betekende dit allemaal? Günther lag nog steeds horizontaal gestrekt in zijn zelfverkozen slagveld. Stuurloos tolde hij innerlijk rond in een draaikolk van nieuwe emotionele en fysieke gewaarwordingen. Hij was bang – tegelijk deed haar roekeloze tederheid hem geluidloos janken van verlangen. Al gauw lagen ze naakt tegen elkaar aan. Ernstig betastte ze zijn knie.

‘Wat is dat?’ vroeg ze.

‘Een litteken...’

Ze kroop naar beneden en bekeek aandachtig de H-vormige handtekening van het lot.

‘Dat is geen litteken,’ zei ze. ‘Je bent gesigneerd!’

Voorzichtig kuste ze de hechting, kroop terug naar zijn geopende lippen, sloeg haar been om zijn heup en nam hem toen geconcentreerd in zich op.

Eenmaal binnen in haar warme lichaam, vielen zijn laatste spectraalmetingen, ruisdetectoren en langeafstandpeilingen weg als ruimteafval in het niets. Haar stevige, kleine borsten tuimelden als konijntjes over zijn ribben, haar haren vielen als een roesthoudende waterval over zijn gezicht en tot zijn immense verbazing gaf hij haar genot – zonder protocol, enige gedachte of mentale

inspanning. Zij ontstond onder zijn huid en hij onder de hare. Het duizelde hem. Er was een compleet werkelijkheidsbeginsel bijgekomen waarvan hij totaal geen benul had gehad: Ebeth.

En ze bleef. De schuchtere waakvlam in Günthers ziel was binnen enkele weken tot een rij dansende, blauwe geiservlammen gegroeid – goed zichtbaar aan de rand van zijn gedachteleven: een aurora borealis boven zijn mentale poolcirkel. Het flakkerende kleurenspeel dat Ebeth in hem teweegbracht kon niet meer geloochend worden en ook niet meer uitwaaien. Alleen: zijn vuur bevond zich nog steeds ver boven de aarde. Het hing in de lucht, als een natuurverschijnsel. Het gaf een ijl licht en had nauwelijks temperatuur. Ebeth kon er haar vrolijke fluitketeltjes niet op warmen – en het boek dat hij was kon ze er niet bij lezen. Hij zag in dat hij objectief neerkeek op haar wereld. Objectief – omdat hij in de dampkring woonde; of nog verder weg. Er moest iets gebeuren. Hij moest naar beneden.

Hoewel ze de frequentie van hun ontmoetingen zogenaamd aan het toeval overlieten, sliepen ze steeds vaker samen – onder hun twaalf vierkante meter zoldersterren. Soms zo lang en diep, afgewisseld met vrijen, dat het alweer schemerde als ze ontbeten. Zolang ze in *zijn* omgeving waren, kon Günther zich ontspannen in het donkere niets. Daarbuiten kwam de wereld hem echter vreemder voor dan ooit. Al die vormen, kleuren, mensen, geluiden, indrukken... Hij kon die echter niet meer als zin- en centrumloze chaos afdoen. Want daar woonde zij. Zijn geluk ging daarom hand in hand met een vreselijke tensie die vooralsnog onoplosbaar was. Iets had hen onder stroom gezet – en zodra ze samen waren voelden ze die pijnlijk verslavende grondspanning. Het deed hem denken aan de Chladni-experimenten bij natuurkunde

op school. Wit fijn zand op een zwartmetalen plaat, dat zichzelf in regelmatige patronen danste als de plaat aan een hoge trilling werd blootgesteld. Zodra die trilling veranderde, groepeerden de zandkorrels zich tot concentrische cirkels, golven, vierkanten, bloemvormen – zomaar, vloeiend voortkomend uit elkaar. Hij had er verbijsterd naar gekeken als naar een zinsbegoocheling – en toen ter geruststelling bedacht dat dit een natuurkundig notenschrift voor frequenties was. Daarmee kon hij het wegzetten. Ongemerkt was het mysterie hem echter in het donker weer een paar passen genaderd. Ineens was hij zélf de trillende plaat, waarop Ebeth haar zandfiguren danste...

De zomervakantie brak aan. Ebeth borg haar modeltekeningen, schilderkartonnen en schetsrollen op in de stalen schuifladenkast van het verlaten Rietveldlokaal: een koel kunstmortuarium voor de hete zomerdagen. Haar allerlaatste schilderij, ‘Hemellichaam’, schoof ze voorzichtig in een aparte lade. Ze had het onlangs thuis, in een vlaag van inspiratie, gemaakt. Een vrouwenromp, zwevend in blauw, boven een grasgroen heuvellandschap waaruit huidkleurige stenen groeiden als vingertoppen. Een raadselachtig en verontrustend beeld - groter dan alles wat ze tot nu toe had geschilderd, in meerdere opzichten. Ze voelde de bries van een nieuwe, vruchtbare richting. De laatste week had ze Kuyl om feedback gevraagd tijdens de les. Die bekeek het werk met een indringend schuin oog, waarna hij koeltjes zei: ‘Hier kan ik helemaal niets over zeggen.’ Daarna was hij doodleuk weggewandeld. Ebeth was perplex. Hoe kon je daar nu *niets* van vinden? Ze had het met haar hele ziel geschilderd verdomme! Nou, dan niet. Ze ging er volgend jaar thuis wel mee verder. Zonder Kuyl.

Nadat ze haar schatten in veiligheid had gebracht, kocht ze diezelfde middag nog het autootje van Tiara – een succesvolle stu-

dente Autonoom, die zich inmiddels ‘iets beters kon veroorloven’. Ebeth, helemaal vol van haar nieuwe mobiele zelfstandigheid, hoorde de pedante toon niet eens – verguld als ze was met het brikje. ‘Ik rij overmorgen naar Zuid-Frankrijk,’ zei ze ‘s avonds in bed tegen hem – de mond vol pizza. Of hij zin had om mee te gaan? Günther reageerde met een voor zijn doen nogal direct ‘ja’.

Op de faculteit liep hij de volgende dag Ben tegen het lijf.

‘En – is het nog wat geworden, toen?’ grijnsde hij.

‘Morgen samen naar Zuid-Frankrijk,’ zei Günther. ‘Met haar autootje.’

Ben wist niet wat hij verwacht had, maar dit niet.

‘Met zijn tweetjes?’

‘Nou, nee... De Dobson gaat mee.’

Ben grinnikte. Dit was nog steeds de oude Günther.

‘Ja man, nul procent strooilicht en honderd procent vrouwen-aandacht – de onweerstaanbare vakantieformule.’

Opgelucht sloeg hij zijn makker op de schouder. Voorlopig zou er niets veranderen aan hun tweemans ruimteklooster...

Ogenschijnlijk hadden we niets gemeen, Günther en ik – behalve dan de astronomie. Zat ik achter de vrouwen aan in het Amsterdamse studentenleven, hij was een kluizenaar. Belde je ‘s nachts om twee uur in de Nes bij hem aan – wat niemand in de hele wereld deed behalve ik, om de simpele reden dat hij verder welbeschouwd niemand kende – dan was de kans groot dat hij net aan zijn astronautenontbijt van cornflakes en oploskoffie zat. Hij had geen idee van tijd. Zijn zolderkamer, een gecapitonneerde sterrengrot, was tot werkelijk elke vierkante centimeter behangen met posters uit de Zenith, Sky, Astronomy en Star Date, de deuren en de plee inclus. Het enige licht dat in deze ruimte gloorde kwam van zijn IBM-monitor; een spookachtig groene gloed die zijn regelmatige, smalle gezicht een buitenaardse glans gaf. Al kwam ik uit de lawaaiigste oorden, zoals het bomvolle Captain Fiddle om de hoek waar mijn oren nog van suisden: ik ging spontaan over op fluistertoon als ik bij hem binnenkwam. Als ik te veel op had, ontnuchterde ik er terplekke. De glorieuze triomfen op het sociaalerotische vlak, de gewonnen discussies met koorballen waarvan ik hem onmiddellijk op de hoogte had willen stellen: ze doofden voor mijn ogen uit als sintels in de eeuwige ruimte. Niet dat hij ongeïnteresseerd was – verre van dat. Hij draaide vrijwel direct, na zijn programma afgesloten te hebben, zijn stoel 180 graden naar mij om, en liet er zo geen misverstand over bestaan wat er nu in zijn telescopische blikveld lag: ik. Vervolgens rolde hij zorgvuldig een shagje, vroeg waar ik geweest was en of ik die en die nog gezien had. Maar de siderische diepte in zijn ogen – het kan ook aan de belichting en de plotselinge stilte gelegen hebben die mijn zin-

tuigen tot staan brachten – maakte dat ik vrijwel niets meer uit kon brengen. *To hell* met die hele waanwereld van cafés en drank en indruk maken op het andere geslacht! Ik wilde dan alleen nog maar daar zitten en zwijgen, in de muurloze kerk van onze sterrenwereld; twee vrienden in het vreemde schemerlicht van hun gemeenschappelijke dromen.

Hij was eigenlijk nooit met uiterlijke dingen of vrouwen bezig. Bescheiden, stil – bijna ouderwets wellevend. Met zijn hese zachte stem trok hij je onmiddellijk naar zich toe, om je vervolgens al snel te laten staan in de onbedoelde vrieskou van zijn zwijgen. Hij was gewoon geen sociaal dier. Carrière heeft hij op den duur puur per ongeluk gemaakt bij ruimtevaartorganisatie ESA, omdat anderen zijn capaciteiten zagen. Maar de hang naar positie en macht die veel mannen kenmerkt was hem vreemd. En juist daarom waren we vrienden. Bij Günther was ik veilig, weliswaar op een wonderige klif boven een honderden meters dieper gelegen ijszee, maar het was tenminste een klif – en geen leegte. Overigens blies zijn wind meestal aanlandig. Dat wist ik, omdat hij me werkelijk zág als we met elkaar spraken. Hij observeerde me – met de blik van de liefhebber van onbekende werelden. Ik had totaal geen last van zijn gesloten, zwijgzame natuur. Toen nog niet. Niet alleen omdat ik, kwast die ik was, toch het liefst mezelf hoorde praten. Het ging ook om het subtiele verschil tussen leegte en ruimte. Leegte is steriel, terwijl ruimte de verwachting impliceert van iets dat daar zou kunnen ontstaan, of groeien... Zijn ruimte was daar in elk geval van doortrokken. Van verwachting, ja. Vreemd.

Wat ons bond, was de liefde voor grote processen. Hij bestudeerde de diepe sterrenwerelden – en ik onze lokale zon. Dat leek ongeveer hetzelfde; ook de sterren waren tenslotte allemaal zonnen,

maar het verschil in uitwerking had niet groter kunnen zijn. De solaire wetenschap had mijn toch al licht ontbrandbare wezen definitief vlam doen vatten – met alle zelfwaan en poeha van dien. Want de zon, die was schitterend, fantastisch en glorieus – en ik bestudeerde hem! De protuberansen, plasmawolken, schokgolven, sierlijke magmalussen en magnetische zonnwinden deden me denken aan mijn eigen binnenwereld – en ik stortte me dan ook in de solaire studie met huid en haar, een beetje zoals de Griekse vuurfilosoof Empedocles, die uit pure nieuwsgierigheid en liefde voor zijn onderwerp in de roodgloeiende conus van de vulkaan Etna was gesprongen. Dat onze zon niet meer dan een onbeduidend speldenprikje in de onmetelijke kosmos was deelde mij niet in het minst. Mijn ego en mijn levenslust verkeerden in blakende gezondheid – en dat wilde ik graag zo houden. Gedachten over nietigheid en betekenisloosheid hield ik instinctief buiten de deur. Ik hield van de stralende zon als van mijzelf.

Günthers sterrenwerelden hadden een heel ander effect op hem. Zijn vakgebied had een rustig, gestadig brandend doch alles verteerend vagevuur onder zijn ziel ontstoken, waardoor psychische slakken gewoon de kans niet kregen om aan te koeken. Hij had zich waarschijnlijk zó vaak rekenschap gegeven van het plotseling ontbranden, dramatisch ineenstorten, afsterven of ontstaan van miljarden lichtjaren verder gelegen reuzenwerelden, dat hij zijn eigen wereld als een stofje ter grootte van een atoom was gaan ervaren – zonder daarvan verontrust of depressief te raken. Een verlossing, zei hij ooit. Waarvan? dacht ik toen, maar ik vroeg niks. Hoe dan ook, het had hem nederig en neutraal gemaakt – iets wat mij maar niet lukte en even ver van mij afstond als de oerknal. Maar ook daar zat Günther niet mee; hij accepteerde mijn overduidelijke beperkingen als een gegeven.

Ik bewonderde hem erom. Hij was groter dan ik. Wat ze verder ook van hem zeggen mochten – stijve hark, sociopaat, autist – ik voelde hoe schril mijn eigen verhitte verschijning afstak naast zijn geduldige reuzenwereld. Hij veroordeelde me nooit, schonk me daarentegen zo nu en dan een opmerking waar ik weer maanden mee voort kon. We slepen elkaar glad, zoals steentjes in de polijst-trommel. Zonder die wederzijdse schurende nabijheid waren we zonder twijfel allebei onaanzienlijke spoorkiezers gebleven. Al vraag ik mij nog steeds af waaruit mijn slijpwerk dan bestond – behalve het volkomen tegengesteld zijn aan zijn deugden.

Günthers enige zonde tegen de nederigheid was verbonden met zijn naam: Heller. Welbeschouwd is een familienaam zoiets als een natuurfenomeen – niks aan te doen – dus ik kon het hem niet kwalijk nemen. En het was ook wel écht zonderling.

Hij liet het me zien op een grijze middag in december, vlak na zijn ongevierde verjaardag geloof ik. Bij de studie was hem iets opgevallen. Misschien omdat hij altijd naar patronen en interferenties zocht, vooral naar vreemde regelmatigheden in ruis en betekenisloze data. Hij sloeg het Handboek Sterrenkunde voor me open bij het register van astronomen – en liet zijn wijsvinger over de pagina naar beneden gaan.

‘Kijk.’

Ik zag niks bijzonders.

‘Lees voor,’ zei hij.

‘Oké. Hipparchus, Huygens, Hale, Halley, Haro, Herbig, Herschel, Hubble, Huggins, Hooker, Hoffman...’ Ik stopte.

Günther keek me enige seconden aan.

‘Zie je het?’ Ik keek hulpeloos naar de reeks.

Günther schraapte zijn keel.

‘Zo’n vijftientig procent van de waarlijk grote namen begint met een H... Dat is een harde correlatie.’

Ah, nu zag ik het.

‘Zeker. Maar waarmee?’

Günther zweeg. Ik had het beschamende gevoel dat hij me op een olifant wees, hier pal voor mijn neus in de kamer, die ik niet kon zien. Hij leunde achterover.

‘Hydrogen. Waterstof. Bijna alle grote namen in de sterrenkunde beginnen met de H van waterstof.’

Nu snapte ik het. De H was de scheikundige notering voor waterstof – de oerstof waaruit alle sterren waren ontstaan! Ik was nu toch wel behoorlijk onder de indruk. Günther zweeg – al leek het meer op wachten. Geduldig rolde hij een nieuw shagje bij het al-gengroene licht van de monitor.

In de aanhoudende examenstilte dacht ik er verder over na. De namen van belangrijke sterrenkundigen begonnen dus allemaal met die waterstof-H. Verbazingwekkend. Absoluut. Maar dat was niet alles. Waterstof geeft nog geen licht. Pas bij het ontbranden van een oerster wordt H omgezet in helium, ofwel He. Dán pas wordt een ster een zon – niet voor niets mijn geliefde studieobject!

‘Oké,’ zei ik. ‘Waterstof is het begin. Maar daarna gaat het verder. Want de zonnen maken het leven mogelijk in ons heelal! Onze clandestiene theorie moet dan ook luiden dat de naam van de wérkelijk geniale astronoom met He begint, van helium...’ Alleen Herschel en Herbig hadden het bij mijn weten zover geschopt, vervolgde ik – en die hadden inderdaad heel wat sterrenstof doen opwaaien.

Günther knikte geduldig. Mooi. Ik was via het heliumverhaal weer terug bij mijn paradepaardje. De zon, hoe kon het ook anders, was weer eens het belangrijkste gebleken... Ik meende de as-

tronomische olifant nu eindelijk gezien te hebben en mat mijn Hé-verhaal dus nogal breed uit, niet in de laatste plaats om een belangrijke plek te claimen voor onze locale heliumbron, en daarmee voor diens onvermoeibare pleitbezorger en observator, mijzelf, Benedictus van Aurik.

Günther bleef me zwijgend aankijken. Zijn sigarettenpunt gloeide op als Betelgeuze, de rode reus in het wintersterrenbeeld Orion – waarvan we stiekem hoopten dat hij nog eens tot supernova zou uitbarsten tijdens ons leven. Het kón. Betelgeuze was instabiel genoeg en ontzettend groot. De aarde zou het overleven – de golf dodelijke gammastralen kon ons niet bereiken. Een fantastisch spektakel zou het zijn... Een nieuwe Driekoningenster, pal aan de zuidelijke winterhemel, maandenlang een felle gloed verspreidend door Ram, Stier en Tweelingen... Je zou bij het licht 's nachts buiten een boek kunnen lezen. Daarna zou hij snel instorten tot een onzichtbare neutronenster – een object honderdmaal zwaarder dan de zon, maar niet groter dan pakweg Amsterdam. Een zuigende conus van zwaartekracht... Ik huiverde.

En ineens, zomaar uit het niets, schoot de gedachte als een vlam door mijn kop.

‘Maar – jezis man, jij heet Hèller!’

Günther zweeg. Ik raakte helemaal opgewonden.

‘Denk je... dat je voorbestemd bent?’ Ik kreeg het woord nauwelijks mijn strot uit.

Günther knikte niet. Het was meer alsof hij zijn hoofd even voorover liet vallen – topzwaar, ongelukkig. Het was duidelijk dat hij helemaal niet zat te wachten op die status van He-astronoom. Nu dacht ik ook aan het vreemde litteken op zijn knie. De regelmatige H. In mijn geest stootten twee opgewerkte uraniumstaven met kracht tegen elkaar. Razendsnel groeide een donker vermoeden in mij, dat ik nog net met de laatste restjes scepsis kon bedek-

ken – ongeveer zoals de Russen een ontplofte kernreactor met vloeibaar beton overgieten. Ik kon de mengeling van oprechte verontrusting en jaloezie die ik voelde echter niet tot overeenstemming brengen in een normale reactie. In een opwelling greep ik zijn schouder en ratelde:

‘Als het gebeurt, ik bedoel, als dát gebeurt (ik wist helemaal niet wat ik met ‘dat’ bedoelde, maar Günther knikte stom) – dan moet je me in vertrouwen nemen, waar ik ook ben, wat ik ook doe, al run ik een bordeel op Ibiza of een autosloperij in Noord, het doet er niet toe, je moet... Want ik wil niet dat –’

Günther zat als een monoliet zonder zintuigen op zijn draaistoel. Hij leek op een Paaseiland-rots. Het save-lichtje in de onderbalk van de monitor knipperde; een stil alarm dat de laatste beschikbare seconden van mijn Heliumexamen wegtikte. Ik wist echter niet wat ik verder nog moest zeggen.

In de stromende regen haalde ik daarom bij de avondwinkel op de Ceintuurbaan een fles wodka. Die dronken we leeg. Vooral ik. Andermaal betuigde ik hem mijn paradoxale trouw – paradoxaal ja, want ik wilde ook niet alleen in het duister achtergelaten worden. Vervolgens probeerde ik hem op te vrolijken met dronken definities over vriendschap. Daarna verdween het onderwerp als een spookschoener over onze gezamenlijke horizon.

Zijn astronomische uitverkiezing leek mij later meer een echo uit de wereld van Günthers zwaar gereformeerde vader en diens ‘goddelijke uitverkiezing’ – waar de man, weliswaar theoloog maar toch slechts koster van een piepklein polderkerkje, schijnbaar nogal in vastzat. Zijn geloof had hem vreugde noch troost gebracht – niet bij leven en niet bij sterven. Günther had niets van zijn vader geërfd, behalve diens ernst – en antieke studeerstoel. Omdat hij het gevaarte echter met een ‘leerstoel’ associeerde, had hij hem na de crematie aan mij gegeven. ‘Wil je dan niks van je vader als aandenken hebben?’ vroeg

ik verbaasd. ‘Nee,’ zei hij. ‘Die theologie van hem was een luchtledige wetenschap. Uit de hand gelopen ascese – zwaar masochistisch, suïcidaal. Die leerstoel is wat mij betreft opgeheven.’ Ik vroeg waarom ik hem dan kreeg. ‘Misschien kan jij er nog wat anders van maken,’ antwoordde hij. ‘Ik ben daar niet goed in.’ Oké. Iets anders. Het werd tijd, we moesten God zoeken zonder stokslagen. Weg met de predestinatieleer dus en met de goddelijke uitverkiezing. En toch was hij bang dat hij uitverkoren was! En uitverkoren of verdoemd, dat was een dunne psychische lijn in het wrede vaderuniversum waarin hij was opgegroeid. Maar toch... Ik kon die fixatie op zijn naam niet wegschuiven als een privéwaan of onzin. Want zelfs al was die H-correlatie gewoon stom toeval – hoewel ik eigenlijk helemaal niet in toeval geloofde, de domste aller kennissystemen – dan nog bleef het, samen met die H op zijn knie, een rare bobbel onder het tapijt die ik niet echt kon verklaren. Hoe dan ook, dat uitverkoren He-verhaal was het enige ijdele aankoeksel op Günthers ziel. Maar hij ging daar weer zó oprecht en nederig mee om, dat het hem eerder de stralenkrans van een martelaar gaf. Dit kon ik gemakkelijk en in één oogopslag vaststellen, omdat mijn eigen ego er zo fraai bij afstak – als contrasterende achtergrond.

Voor de lol verdiepte ik me in deviante kosmologie. Geniale gekken die het niet gehaald hadden binnen het vakgebied. Dat was leuk. Zo stuitte ik op de vreemde figuur van Hanns Hörbiger – een eind 19e eeuw geboren Duitse koelkastingenieur, die op latere leeftijd de astronomie als hobby was gaan beoefenen en er wel zéér ongebruikelijke ideeën op nahield. Hörbiger had zijn theorie namelijk niet op wetenschappelijke wijze gefundeerd, maar op een visioen. Hij slingerde het resultaat niettemin met veel bombarie de toenmalige wetenschappelijke ether in. Terwijl Oppenheimer de atoomkracht uitvond, riep de in ouderwetse frak gestoken en Nietzscheaans besnorde Hörbiger dat wij in een hol, door ijskoude materie omgeven universum leefden, dat ooit uit de gewelddadige versmelting van

Gloedmoeders met Ijsreuzen ontstaan was. Ja, ons heelal was een grot, een gevangenis – tot in alle eeuwigheid ommuurd door een oneindige ijswand. Hitler en Himmler waren grote bewonderaars van deze toen al bejaarde semiwetenschapper, en stelden zijn hoofdwerk ‘Die Welteislehre’ verplicht op universiteiten. Vooral de noordse mens wist hoe met dit oerijs om te gaan, hij was eruit geboren – en er sterk door geworden. Dit omstreden, achthonderd pagina’s tellende standaardwerk WEL vond ik stomtoevallig in een antiquariaat, waar ik het trillend van opwinding, afschuw en proestend van ingehouden lachen doorlas, tussen de mahoniehouten boekenkasten. Nou ja, lezen was een groot woord. Dit even chaotische als hysterische werk was feitelijk onleesbaar – als je niet gewend was aan galgende strofen vol wiskundige fantasieformules over een gedoemd universum. Hoe dan ook: Hörbiger... Wéér die H! Hörbiger compleeteerde wat mij betreft de reeks H-namen. Die leek nu ineens op een natuurlijke categorie. Juist de creatieve en ongewenste afwijking, in dit geval een duistere, geïnspireerde Derde Rijk-koelkastgeleerde, bewees dat die reeks niet bedacht was, met de apollinische perfectie die kunstmatigheid verradt. Integendeel: de H-reeks vertoonde door toevoeging van de deviant Hörbiger ineens de organische bouw van de levende natuur zelf. Aan een boom zitten ook nooit alleen maar gezonde, egaal groene en exact even grote blaadjes. Kunstplanten herken je, vaak niet zonder afkeer, juist aan hun geïdealiseerde netheid en regelmaat. Na enige aarzeling besloot ik Günther te vertellen over deze getikte, door de fascisten omarmde H-kandidaat, wiens ‘Theorie des Ewigen Eises’ een groot aantal Europese wetenschappers gedwongen was te ondertekenen in de jaren dertig – op straffe van excommunicatie uit de Arische wetenschapsbeoefening. Als astrofysicus was de man kwalijk serieus te nemen, want hij interpreteerde de overigens interessante data van een adellijke, Franse astronoom vooral mythologisch. De algemene suggestie om zijn buitenmaatse WEL te herschrijven in begrijpelijk vakjargon wees Hörbiger beledigd van de hand. Het boek bleef wat het was: een krankjorumme

ijsbijbel. Hörbiger besloot zijn horrorwetenschap via de massa te promoten met een ware WEL-beweging met posters, pamfletten, boeken en zelfs een krant. Hörbiger postuleerde een heelal dat in alle richtingen begrensd was door een bevroren etherwand, waarbinnen de sterrenconstellaties slechts pinkelende ijskristallen waren. Geconfronteerd met andere onderzoeksdata riep hij: 'Of u gelooft mij, of u wordt behandeld als de vijand!'

'Hoe kun je zo denken?' hikte ik retorisch, terwijl ik de lachtranen uit mijn ogen veegde – liggend op de rietmatten van zijn schemerduistere zolderkamer, tussen de stapels aantekeningen. Ik had hem een kort resumé gegeven van mijn vondst.

Günther keek naar zijn plafond, waar als altijd gigantische interstellare stofformaties voorbijdreven. Hij staarde recht in de Adelaarnevel.

'Ik begrijp hem wel,' zei hij tot mijn verbazing. Ik rolde me om.

'Huh?'

'Nou... Hij leefde waarschijnlijk nog in Ragnarok.'

'Wát voor rok?'

'Ragnarok. Godenschemering. De afgrond.'

Ik ging overeind zitten, keek hem aan. Misschien hing mijn mond zelfs open. Steeds als ik meende mijn vriend te kennen, gebeurde er weer iets waardoor ik het gevoel kreeg alles aan hem opnieuw in kaart te moeten brengen.

'En dat is?'

'Germaanse mythologie, de Edda...'

Ik trok hulpeloos mijn wenkbrauwen op. Hij vervolgde:

'De goden verliezen de strijd tegen de demonische machten. Ze geven uiteindelijk de aarde en de hele mensheid op. Dan volgt de wereldondergang, Ragnarok...'

'Wacht even, hebben we het over vroeger of over nu?'

Günther zweeg even.

‘Ik weet het niet. Het lijkt mij in het beste geval een oud Noords cultuurtrauma... Waar Hitler overigens handig gebruik van heeft gemaakt.’

Ik hoorde het allemaal voor het eerst, maar het klonk fascinerend – en zelfs plausibel. Zoals alles uit Günthers mond.

‘Ah. Dus die Hörbiger met zijn eeuwige ijstheorie geloofde in een mythische afgrond?’

‘Ja, daar lijkt het wel op. Hij zag het heelal als een immense grot van bevroren materie...’

Ik huiverde – blij dat ik dit als een afwijkende, zeg maar gestoorde theorie kon opnemen in mijn notenapparaat – en niet behoefde te omarmen als werkelijkheidsmodel, zoals die arme Germanen. Ik voelde niet de geringste behoefte om in een kille reuzenmijn te leven – hoe groots en mythologisch ook. Na een slok uit de fles maakte ik er, geknield op de rietmatten, een hobbelige aantekening van: *Weltteislehre – Ragnarok – Germaanse mythologie*. Dit beloofde een interessante scriptie te worden. Ik kwam weer over-eind.

‘Goed. Hörbiger had zijn redenen; hij was wellicht bezeten door een spookbeeld uit het volksverleden. Maar wát in godsnaam bracht zoveel mensen er destijds toe om in zoiets uliem verlam-mends te geloven?’ vroeg ik.

‘Waarheidsgevoel,’ zei Günther.

Ik besloot het als grap op te vatten – want harder dan Günther kon je als wetenschapper niet zijn. Misschien had hij het ironisch bedoeld, al kon je dat bij hem meestal nergens uit opmaken.

‘Haha. Juist. En vertelt u eens, doktor Heller, hoe bent u tot deze opmerkelijke hypothese gekomen?’

Günther sloot zijn ogen.

‘Mijn grootmoeder... Ze vertelde me verhalen uit de Edda. Als jongetje logeerde ik vaak bij haar in de Elzas, toen mijn moeder net dood was...’

Zijn stem stierf weg.

Ik werd koud. Zijn moeder dood? Toen hij nog een kind was? En ik wist goddomme nergens van! Toegegeven – ik had hem al die tijd ook nooit iets gevraagd, maar toch. Hij leek niet ongelukkig bij de herinnering, maar niettemin voelde ik me tekortgedaan. Ja, ik voelde mij beledigd als vriend. Zo was ik toen.

‘Maar dat heb je me nooit verteld!’

Hij draaide zich langzaam naar me toe – glimlachte. Het was eigenlijk meer een zacht opgloeien van zijn ogen. Sintels. Ik huiverde.

‘Het is niet zo belangrijk. Niet meer.’

Günther staarde voor zich uit, in de vlammen van een onzichtbaar vuur. ‘Het was te groot. Zó groot dat ik het niet kon bevatten... Zij was er niet meer, maar het gemis was overal. Een mysterie.’

Mijn verontwaardiging smolt weg. Ja, die smolt – als ijs. In plaats daarvan voelde ik weer die ondraaglijke deernis.

Ik was inmiddels flink dronken – en staarde ruggelings op de harde mat in de fotografisch bevroren gaswolken boven mijn hoofd. Arme Günther. Arme Germanen. Arme goden. Arm heelal... Een donker vermoeden doemde op aan de randen van mijn denken. Ik kwam ongerust overeind.

‘Günther, wat denk jij als wetenschapper van die... afgrond?’ Hij zweeg – een octaaf lager dan daarvoor.

Mijn innerlijke blik vernauwde zich in de stilte tot een kier. Daar zag ik moderne wetenschappelijke beweringen als stenen door het niets tuimelen... ‘Bewustzijn is een chemisch stofje in de hersenen.’ ‘Wij zijn ons brein.’ ‘Leven is door blind toeval uit aminozu-

ren en eencelligen ontstaan.’ ‘Het bewustzijn is toevallig uit leven ontstaan, en het leven zelf is toevallig uit niets ontstaan.’ Blind. Toevallig. Niets. Een godverlaten, ijskoude wereld – die zogenaamde mythologische afgrond van de Germanen leek ineens verdacht veel op de moderne wetenschappelijke visie. En hij werd steeds dieper, naarmate je de consequenties trok. De demonen zongen nog even door in mijn hoofd: ‘Het heelal is onverschillig. Het leven is zonder doel. Religie is opium. Ontwikkeling is mechanisch. Schoonheid is een voortplantingstruc. Waarheid is illusie. Rechtvaardigheid is politiek. Goedheid is naïef. Liefde is chemisch. Wij zijn alleen, leven gedurende korte tijd slechts voor onszelf en gaan daarna nergens heen – zonder een spoor na te laten. En juist in dat kille, afschuwelijke lot scheen de objectiviteit te schuilen... Omdat schoonheid, waarheid en goedheid immers geen aanspraak konden maken op het predicaat realiteit! Die goddelijke kwaliteiten waren de vorige eeuw doorgeschoven naar het loket van de religie, maar puur als narcoticumverstrekking. Zingeving werd gezien als een particuliere vrijetijdsbesteding, als luxe hobby. Ik vond dat ineens heel vreemd. De harde wetenschap had blijkbaar niets meer met de mens als méns te maken! Terwijl we toch deel uitmaakten van de schepping, met ons hele hebben en houwen. Waar was die mens gebleven? Een flinke eeuw geleden was hij nog de kroon der schepping... Tegenwoordig werd hij soms tot virus gedegradeerd, na zijn darwinistische val naar de aapstatus. In de zogenaamde menswetenschappen was hij zelfs in blokjes gezaagd – door de statistiek.

Günther had nog steeds geen antwoord gegeven. Ik zou die afgrondvraag zelf moeten beantwoorden. Ik wreef over mijn ogen, voor helder zicht bij dit slechte weer.

‘Oké. De vraag is dus: is dit heelal verdoemd of niet? Want of God en de goden nu bestaan of niet, als de mens zijn eigen

scheppers uit de wereld elimineert...' Mijn denken stopte halverwege in zijn eigen donker. Ik zweeg verward – een deficiënt orakel.

‘...dan volgt de mens vanzelf,’ maakte Günther mijn zin af.

We keken elkaar aan. De winderige top van de avond was bereikt. De fles was bijna leeg – vanaf nu ging het weer bergaf. We hielden, ik voorop, met de zwaartekracht mee terug naar goddank groenere dalen. Tenslotte categoriseerde ik Hörbiger als ijsdwerg – de vakterm voor piepkleine, stijf bevroren planetoiden, die aan de buitenste rand van het zonnestelsel rondcirkelden. Mislukte planeetjes, die slechts mochten hopen ooit als komeet ergens in te slaan – daarbij natuurlijk zoveel mogelijk dood en verderf zaaiend, om zodoende toch de pers nog te halen... De meesten stortten gelukkig neer op de zware gasreus Jupiter, de bodyguard van ons zonnestelsel. Ik zag het voor me: een spannende actiefilm waarin ruwweg dezelfde dingen gebeurden als hier op aarde. Terwijl ik met mijn handen achter mijn hoofd naar mijn macrokosmische film keek vol good guys en bad guys, diende zich weer een nieuwe gedachte aan.

‘Moet je horen, die Pluto, dat is volgens mij helemaal geen planeet. Een flinke ijsdwerg met planetenkapsones is het, meer niet. Hij hoort niet bij ons zonnestelsel! Bij de Kuipergordel hoort ie – een ring van schroot daarbuiten. Daar komen ze nog wel een keer achter! Die Pluto is een bad guy...’

Günther stond op, liep naar de keuken en haalde daar een nieuw pakje shag van de kast. Ik bleef maar doorlullen vanaf de rietmaten. ‘Ja! Een bad guy! Want luister... Nu komt het. Precies in het jaar 1930, het jaar dat Pluto ontdekt werd, won Hitler de Rijksdagverkiezingen. Vat je hem? Nou? Hitler en Pluto! Baarlijke duivels, geboren outcasts, maar wel met de ambitie om de mensheid, en als we toch bezig zijn gelijk ook maar het hele planetaire stel-

sel, te onderwerpen. Dat is toch prachtig. Ik bedoel, dat is toch sterk. Dat soort samenhangen, dat is iets voor een toekomstige studie. Toeval bestaat volgens mij niet, dat is luie wetenschap. Pluto, Hitler en Hörbiger zijn van dezelfde categorie: gevaarlijke, ambitieuze ijsdwergeren... Ze draaien treurige, jaloerse rondjes in de buitenste duisternis, tussen ander puin en gruis. Ze zullen ook nooit iets anders worden. Maar de periodieke, ongenode gasten teisteren wél ons gezellig verlichte zonnestelsel, trappen om de zoveel tijd de deur in en nemen de kosmische kou mee naar binnen. Barbaarse horden uit de bevroren steppen van het heelal... Nietzsche zag ze in de verte alweer aankomen. 'Die ewige Wiederkunft des Gleichen' zei hij, de onheilsprofeet. En hij heeft gelijk, tenzij we tussen de rampen door niet steeds weer inslapen. Hoe? Door een nieuwe, profetische wetenschap! Dat is de toekomst. We zullen alle disciplines moeten verenigen, voordat we weer gecrusht worden door een stelletje inbrekers...' Ik zoog wanhopig lucht uit de lege wodkaflles.

'Rustig maar,' zei Günther. 'Uit die botsende krachten is ooit ons heelal voortgekomen.'

Ik keek hem aan met lodderige drankoogjes – ik voelde hoe mijn mondhoeken langzaam omhoog kropen.

'Ja, dat is waar. Zo ontstaan ook nieuwe werelden. Dat zou dus betekenen dat begin 20^e eeuw een oude wereldorde vergaan is – en er nu een nieuwe...'

Ik zocht geknield naar mijn pen, die ergens in een naad van de rietmatten gevallen moest zijn. 'Maar shit, hoe moet ik dit allemaal in mijn scriptie verwerken?'

Günther strekte zijn lange benen.

'Niet. Je had het over een toekomstige wetenschap. Misschien wordt het daarin uitgewerkt – ooit,' zei hij volkomen serieus. Ik werd er blij van. Waarom? Ruimte.

Dit soort gesprekken hadden we dus vaak. Nou ja, ‘we’ – ik voerde vooral het woord, met een meestal zwijgende of instemmend knikkende Günther in zijn draaistoel tegenover me. Een bijna therapeutische setting, bedenk ik me nu. Op de rietmat bij dokter Heller – alle fantasieën toegestaan. Zo liet ik onze *grande dame* Astronomia model staan voor de menselijke werkelijkheid. En dat leverde – vooral na de nodige glazen mijnerzijds – interessante vergelijkingen op. Zo was ik er na veelvuldig veldonderzoek onder vrouwelijke studenten van overtuigd geraakt dat Venus, met haar kokendhete atmosfeer van pure acetyl en een druk die negentig maal hoger lag dan die op aarde, een goede analogie was van het inwendig vrouwelijk geslachtsorgaan. En dat de daad feitelijk een levensgevaarlijke, interplanetaire expeditie betrof. Dat er veel mis kon gaan en dat je je leven als onderzoeker niet zeker was, als je je mannelijke sonde ergens neerliet in zo’n omgeving...

‘Waarom doe je het dan?’ vroeg Günther, een shagje draaiend.

‘Ah! Wetenschappelijk onderzoek vraagt offers. De astronomie vraagt zelfs astronomische offers. Eigenlijk zijn wij metahelden. Ik zou strikt genomen in aanmerking moeten komen voor de Nobelprijs voor de astronomie, of voor een standbeeld, gezien mijn gevaarlijke Venusiaanse pioniersarbeid in dienst van de mensheid. Mijn talloze expedities tonen aan hoe onverzadigbaar mijn wetenschappelijke honger naar nieuwe data op dit gebied is.’ God, wat was ik een braller in die tijd. Dat hij het met me in een ruimte uithield...!

Günther grinnikte. Hij deed niet aan Venusonderzoek; om eerlijk te zijn vermeed hij vrouwen in alle toonaarden. Tot de komst van Ebeth natuurlijk, die trouwens alle andere Venusdata in een klap overbodig maakte. Hij groef zich echter, tot die Copernicaanse omwenteling, in als een heremiet – om zich heen de steengruis-

ringen van Saturnus plaatsend, in de vorm van niet open doen, de telefoon laten rinkelen, niks van zich laten horen gedurende lange perioden en het steeds vaker zwijgend deelnemen aan gesprekken. Maar: hij was mijn vriend, deze onbereikbare meneer Asperger met die vreemd lichte ogen in zijn benige kop, zijn rijzige, gebogen gestalte en geelgerookte vingers. Al sprak hij weinig, als hij wat zei, dan luisterde je. Hij viel op voor wie echt keek. Een verre exoplaneet – voor het blote oog nog nét te zien. Een wachter van ons zonnestelsel.

En terwijl ik nog geen idee had wie ikzelf was of wat ik moest met mijn leven, leek hij als een statig, vrijwel onverlicht fregat af te stevenen op een welomschreven horizon.

Nachtkersen

Het oranje tentje stond in het lange gras, in het laatste zonlicht.

Ze hadden het samen opgezet, op een verlaten heuvel in het Massif Central, met de opening naar de bergketen – zodat de ochtendzon ze niet al te vroeg uit hun slaapzakken zou branden.

Günther had de hele middag zijn zintuigen niet van haar af kunnen houden. Haar matgouden schouders, haar koperkrullen, haar kwikzilverlach. Ze kwam met een bundel tentstokken in haar armen op hem aflopen en hij zag een engel met een lading zilveren orgelpijpjes. Er gingen rillingen door zijn lichaam. Onderin zijn ruggelemerg leefde zijn begeerte als een zeldzame goudkarper in een bodemloze vijver. Daar vermoedde hij ook de melodieuze stem die hij niet kon vinden als hij zijn mond opendeed. Slechts een dun gekras kwam er dan uit, dat zijn gemoedstoestand op geen stukken na vertolkte: een erbarmelijke potloodschets van het roosvenster van Chartres. Daarom zweeg hij vooral.

Ze zaten voor de krappe luifel met een fles prima merkloze wijn, twee harde, ronde geitenkaasjes en een homp pain de campagne. Ebeth sneed het brood terwijl ze op haar knieën zat – perfecte, bronzen ovalen. Günthers moleculen zoemden als uitzinnige bijen in haar nabijheid, maar hij durfde haar nog steeds niet zomaar te strelen. Hij kon niet bewegen, alleen kijken, zijn ogen als de veilige extensies van zijn lichaam – dat onhandige huis, waar hij maar niet definitief kon intrekken. Omdat hij tussen de sterren woonde. Of was het omgekeerd? Hij wilde op dit moment niets liever dan afdalen. Maar hoe kwam hij beneden? En dan: waar zat de voordeur van dit huis?

Ebeth schudde haar lokken, nam zijn knokige hand en vlijde die in haar warme katoenen schoot. Günther keek ernaar – en schrok van de afstand... Heel in de verte zag hij zijn hand liggen. Een afgewaaid wintertak in een witgevoerd paasmandje.

De late zon lag inmiddels als een platte vuurbal op de donkere berg. Het massief strekte zich uit als een kolossale sinus, deinend langs de gehele westelijke horizon – een gestolde zee van antraciet. De cigals tjrpten met steeds grotere intervallen, tot ze vrijwel stilvielen. Het licht kleurde oranjerood, de schaduwen werden langer en langer; de hele wereld reikte nog eenmaal naar het verdwijnende licht. Alles kwam tot stilstand. Alleen de zon bewoog voort – onvermoeibaar meewerkend aan zijn eigen, onafwendbare ondergang. Stukje bij beetje drukte hij zich, onmerkbaar en ritmisch schommelend, steeds dieper in de berg.

Ebeths groen doorspikkelde ogen straalden fel in het frontale licht.

‘Kijk, hij laat zich verzwelgen,’ zei ze.

Günther was plotseling jaloers op het koninklijke hemellichaam dat nu al haar aandacht kreeg.

‘Dat is optisch bedrog.’

‘Hoe bedoel je, bedrog?’ vroeg Ebeth, zich naar hem toewendend. Ah, gelukkig – ze straalde alweer zijn kant op. Hij ging rechtop zitten en schraapte zijn keel alsof er een microfoon voor hem stond.

‘Wij draaien met de aarde achterwaarts. Als het ware dus. Maar de zon... de zon... de zon...’ (hij had de neiging zichzelf een klap in het gezicht te geven) ‘...blijft op zijn post. Op nul komma één lichtjaar. Acht boogminuten. Om precies te zijn. Als hij nu uitdooft, merken we dat pas over 8 minuten.’

Godallemachtig. Waarom klonk alles wat hij zei alsof het uit een ouwe telex rolde? En de zon die uitdoofde... dat was flauwe rancune. Zijn concurrent zou heel wat langer meegaan dan hijzelf. Hij zou Ebeth deze eeuwige minnaar moeten gunnen. Maar Ebeth knikte aandachtig – haar beeldenfabriekje draaide alweer op volle toeren.

‘Oh! Dus eigenlijk biedt de bewegende aarde zich aan de zón aan...’

Nee, ook dat was niet correct. Het had allemaal niets met aanbieden of intentie te maken. Maar hij kon al niet meer denken. Onder hem strekte ze zich uit, legde haar hoofd in zijn schoot en keek hem zo, ondersteboven, vragend aan. Ineens leek ze niet meer op een mens. Hoe kon dat? Hij zat kaarsrecht, zijn bovenlijf als een zerk achter haar oprijzend. Beneden hem fonkelden twee ronde iriserende meren; onderlijnd met sierlijk behaarde duinhellingen – planetaire godenogen, vreemd als op de stupa’s van Kathmandu.

‘Günther, ik snap het – ze dánst voor hem!’ zei de omgekeerde mond in haar voorhoofd. ‘Ze draait schommelend rond haar as... De aarde wiegt met haar heupen, jaar in jaar uit, door de seizoenen. Ze wentelt zich in zijn liefdeslicht...’

Hij staarde verstijfd en hulpeloos naar het stralende, intens vreemde gezicht onder hem.

‘Kom, suffie,’ lachte ze. ‘Wat doe je nou weer gek...’

Ze draaide zich om en kustte de holte van zijn buik, die als een crypte onder zijn versleten T-shirt stond. Hij voelde haar warme mond op zijn navel... Het bloed week uit zijn hoofd. Een reuzenwaterval stortte zich door zijn ruggenmerg naar beneden. Ebeth sloeg haar armen om zijn rug.

‘Komt de grote zon met de kleine aarde mee in de tent?’ zoemde ze tegen zijn huid.

Hij knikte – stom als een vis. Zijn hele wezen rilde van dankbaarheid en onvermogen. Hij wilde reageren, haar aanraken, maar bleef onbeweeglijk zitten. Zijn lichaam schuimde in zijn moleculaire frames. Er klonk gekraak in zijn trommelvliezen. Toen werd hij binnenstebuiten gekeerd.

Met één sprong stond hij buiten zijn fysieke lichaam. Hij rekte zich eindelijk uit – zich verbazend over de lichtgloed die uit zijn vingertoppen kwam. Hoe was dat mogelijk? Zijn lichaam zat dáár toch, bij Ebeth?

Vanuit de nieuwe werkelijkheid zag hij de twee mensenkinderen zitten voor hun stralende oranje driehoek, in helgroen gras – tegenover de onmetelijke loden rotswand. De wand zoog het laatste leven uit een vuurbol, in onlesbare dorst tegen zich aangedrukt. Na een laatste diamanten stuiptrekking viel de duisternis als een vale schaduw uit de hemel. De hele zaak begon te zinken. Een reusachtig kapseizend schip. Bodemloos...

Met een klap kwam hij weer in zijn oude bottenstelsel. Huiverend greep hij haar bovenarm, trok de tentrits met één ruk achter hen dicht en begroef zich pijlsnel in het warme lichaam van Ebeth, die hem bij zijn nekhaar greep en jankend als een diertje vrijwel tegelijk met hem klaarkwam. Ontsnapt, gered – althans voor dit moment. Hij ontspande.

Het licht in de tent kleurde dieprood, paars. Luisterend naar het interferentiepatroon van hun rustige hartslag, trachtte hij zijn basale hersenfuncties weer op te starten na de meervoudige crash. Teder hield hij haar dommelende lichaam in zijn armen. Maar haar naam was verdwenen. Eva? Nee. Erda? Bibi? Nee, nee... Het was een krachtig zuchtende klank – de wiekslag van een zwaan. En er was ook iets met een bloeiende kelk. Iris? Nee... Als een verwarde botanicus doorzocht hij alle categorieën in de jungle van

zijn geest. Tenslotte klapte het juiste laatje open. Daar lag ze, gewoon naast hem: Ebeth. Met haar naam als een uitheemse bloemsoort op zijn lippen sliep hij in, diep ongerust.

Na een korte duik in de vergetelheid werd hij wakker. De rozige intimiteit van de tent had plaatsgemaakt voor een koel en zilverig schijnsel.

Hij had honger. Het brood en de kaas van die avond waren uren geleden al door de lange schoorsteen van zijn lijf opgestookt – en hij besloot de rugzak naast zich stilletjes op eten te doorzoeken. Zonder geluid te maken kroop hij even later naar buiten met een droge saucisson. Ebeth vond het ding naar zweetvoeten stinken, maar Günther had bij er bij de kassa zijn tanden al in willen zetten. Hij ging voor de tent zitten – naakt, gehurkt, zijn met ruw touw omwonden worst in de vuist; de neiging onderdrukkend om wantrouwig om zich heen te kijken. Een aap voelde hij zich. Verdomd, een baviaan. Even genoot hij van het dier in hem waarvoor hij zich schaamde, vooral als Ebeth erbij was. Oké, het mocht. Hij had weer zomaar met haar mogen slapen. De eerste vrouw die hij binnenmocht sinds hij op aarde geworpen was. Zonder de moeizame, met enkele droge takjes brandend gehouden gesprekken die na de bekende, doodlopende kronkelwegen toch uitliepen op: ‘Nou, ik ga maar weer eens.’ Bij Ebeth gingen de deuren wél open. God mocht weten waarom. Als hij nu nog de laatste man op aarde was geweest... Hij kromde zich weer om zijn voedsel. Ja – die worst was van hem. Rustig maar. Niks aan de hand. Hij haalde diep adem en nam een slok koele rode wijn, uit de fles die nog onder de luifel stond. De wijn glansde zwart in het kleurloze nachtblind.